



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΜΑΪΟΣ 2007

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΪΟΣ 2007

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

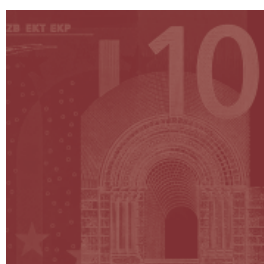
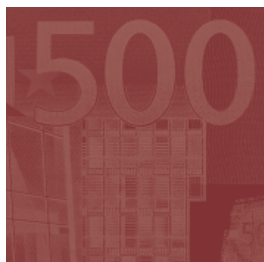
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΪΟΣ 2007

Το 2007
σε όλες τις εκδόσεις
της ΕΚΤ θα
απεικονίζεται
λεπτομέρεια από το
τραπεζογράμματο
των 20 ευρώ.

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2007

Διεύθυνση
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Germany

Ταχυδρομική θυρίδα
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Τηλέφωνο
+49 69 1344 0

Δικτυακός τόπος
<http://www.ecb.int>

Φαξ
+49 69 1344 6000

Τέλεξ
411 144 ecb d

*Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για
εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς
σκοπούς, εφόσον αναφέρεται η πηγή.*

*Η τελευταία ημερομηνία για τα στατιστικά
στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα
έκθεση ήταν η 26η Απριλίου 2007.*

ISSN 1725-9304 (έντυπη μορφή)
ISSN 1725-9517 (ηλεκτρονική μορφή)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
2	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	
	2.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	7
	2.2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ	17
3	ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ	
	3.1 ΚΥΠΡΟΣ	39
	3.2 ΜΑΛΤΑ	43
4	ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	47

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΧΩΡΕΣ

BE	Βέλγιο	LU	Λουξεμβούργο
BG	Βουλγαρία	HU	Ουγγαρία
CZ	Τσεχία	MT	Μάλτα
DK	Δανία	NL	Ολλανδία
DE	Γερμανία	AT	Αυστρία
EE	Εσθονία	PL	Πολωνία
IE	Ιρλανδία	PT	Πορτογαλία
GR	Ελλάδα	RO	Ρουμανία
ES	Ισπανία	SI	Σλοβενία
FR	Γαλλία	SK	Σλοβακία
IT	Ιταλία	FI	Φινλανδία
CY	Κύπρος	SE	Σουηδία
LV	Λεττονία	UK	Ηνωμένο Βασίλειο
LT	Λιθουανία		

ΆΛΛΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
BPM5	Εγχειρίδιο Ισοζυγίου Πληρωμών του ΔΝΤ (5η έκδοση)
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΔΤΠ	Δείκτης Τιμών Παραγωγού
ΔΥΕ	διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕθνΚΤ	εθνική κεντρική τράπεζα
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕνΔΤΚ	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΝΙ	Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα
ΕΣΚΤ	Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
ΕΣΛ 95	Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995
EUR	ευρώ
ΙΠ	Ισοζύγιο Πληρωμών
ΚΕαΜΠΜ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στη Μεταποίηση
ΚΕαΜΠΣΟ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στο Σύνολο της Οικονομίας
ΜΣΙ	Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών
NXI	νομισματικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
ΟΝΕ	Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΣΙ	σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία
ΤΔΔ	Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών

Σύμφωνα με την πρακτική της Κοινότητας, οι χώρες της ΕΕ αναφέρονται στην παρούσα έκθεση με την αλφαβητική σειρά του ονόματός τους στην αντίστοιχη εθνική γλώσσα.

I ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ευρώ εισήχθη την 1η Ιανουαρίου 1999. Μέχρι σήμερα, 13 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχουν υιοθετήσει το ευρώ σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Συνθήκης. Πιο πρόσφατα υιοθέτησε το ευρώ η Σλοβενία (την 1η Ιανουαρίου 2007). Μετά τη διεύρυνση της ΕΕ το 2004 και το 2007, 14 κράτη-μέλη δεν συμμετέχουν πλήρως στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και δεν έχουν υιοθετήσει ακόμη το ευρώ.

Η παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση καταρτίζεται ύστερα από σχετικά αιτήματα που υπέβαλαν η Κύπρος στις 13 Φεβρουαρίου 2007 και η Μάλτα στις 27 Φεβρουαρίου 2007. Με την κατάρτιση της παρούσας έκθεσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της βάσει του άρθρου 122(2), σε συνδυασμό με το άρθρο 121(1) της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη»), να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Συμβούλιο της ΕΕ») τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια ή όποτε το ζητήσει κράτος-μέλος με παρέκκλιση «για την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα κράτη-μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης». Η ίδια εντολή έχει δοθεί και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι δύο εκθέσεις υποβάλλονται στο Συμβούλιο της ΕΕ παράλληλα.

Στην παρούσα έκθεση, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί το πλαίσιο που εφαρμόστηκε στις προηγούμενες Εκθέσεις για τη Σύγκλιση προκειμένου να εξετάσει, για τις εν λόγω δύο χώρες, αν έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης οικονομικής σύγκλισης, να διαπιστώσει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας προς τη Συνθήκη, και να αξιολογήσει τη συμμόρφωση με τις καταστατικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) ώστε να καταστούν αναπόσπαστο μέρος του Ευρωσυστήματος.

Η εξέταση της διαδικασίας οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων στα οποία βασίζεται. Η κατάρτιση και η υποβολή των στατιστικών στοιχείων, ιδίως αυτών που αφορούν τα δημόσια οικονομικά, δεν πρέπει να επηρεάζονται από πολιτικές σκοπιμότητες. Τα κράτη-μέλη καλούνται να θεωρήσουν την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων τους ως θέμα προτεραιότητας, να μεριμνήσουν ώστε να εφαρμόζεται ένα κατάλληλο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών κατά την κατάρτιση αυτών των στοιχείων και να εφαρμόζουν συγκεκριμένα ελάχιστα πρότυπα στον τομέα της στατιστικής. Αυτά τα πρότυπα θα πρέπει να ενισχύουν την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών, καθώς και την εμπιστοσύνη στην ποιότητα των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 4).

Η παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση διαρθρώνεται ως εξής. Στο Κεφάλαιο 2 περιγράφεται το πλαίσιο που χρησιμοποιείται για την εξέταση της οικονομικής και νομικής σύγκλισης. Στο Κεφάλαιο 3 περιλαμβάνονται οι περιλήψεις κατά χώρα, οι οποίες παρουσιάζουν τα κύρια αποτελέσματα της εξέτασης της οικονομικής και νομικής σύγκλισης. Στο Κεφάλαιο 4 αναλύεται η κατάσταση της οικονομικής σύγκλισης σε καθένα από τα δύο εξεταζόμενα κράτη-μέλη και περιγράφεται η στατιστική μεθοδολογία για τους δείκτες σύγκλισης. Τέλος, στο Κεφάλαιο 5 εξετάζεται η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας καθενός από τα εν λόγω κράτη-μέλη, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της ΕθνΚΤ, προς τα άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και προς το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ).

2 ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

2.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Για να εξετάσει την οικονομική σύγκλιση των δύο κρατών-μελών τα οποία αξιολογούνται στην παρούσα έκθεση, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί ένα πλαίσιο ανάλυσης κοινό για όλες τις χώρες και το εφαρμόζει για κάθε χώρα διαδοχικά. Το κοινό πλαίσιο βασίζεται, πρώτον, στις διατάξεις της Συνθήκης και στην εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα και τους λόγους του χρέους, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, καθώς και άλλους συναφείς παράγοντες. Δεύτερον, βασίζεται σε μια σειρά από πρόσθετους οικονομικούς δείκτες που παρέχουν πληροφορίες για τις παρελθούσες ή τις μελλοντικές εξελίξεις και θεωρούνται χρήσιμοι για τη λεπτομερέστερη εξέταση της διατηρησιμότητας της σύγκλισης. Τα Πλαίσια 1 έως 4 υπενθυμίζουν εν συντομία τις διατάξεις της Συνθήκης και παραθέτουν μεθοδολογικές λεπτομέρειες όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών εκ μέρους της ΕΚΤ.

Για λόγους συνέχειας και ίσης μεταχείρισης, η παρούσα έκθεση ακολουθεί τις αρχές που διατυπώθηκαν στις προηγούμενες εκθέσεις της ΕΚΤ (και πριν από αυτήν από το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα). Ειδικότερα, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί μια σειρά από κατευθυντήριες αρχές κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης. Πρώτον, τα επιμέρους κριτήρια ερμηνεύονται συσταλτικά και εφαρμόζονται αυστηρά. Το σκεπτικό αυτής της αρχής είναι ότι τα κριτήρια αποσκοπούν κυρίως στο να εξασφαλίσουν ότι στη ζώνη του ευρώ θα συμμετέχουν μόνο όσα κράτη-μέλη έχουν οικονομικές συνθήκες που συντελούν στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και στη συνοχή της ζώνης του ευρώ. Δεύτερον, τα κριτήρια σύγκλισης αποτελούν μια συνεκτική και ενιαία δέσμη και πρέπει να πληρούνται όλα ανεξαιρέτως. Η Συνθήκη παραθέτει τα κριτήρια ως ισότιμα και χωρίς να τα ιεραρχεί. Τρίτον, τα κριτήρια σύγκλισης πρέπει να πληρούνται σύμφωνα με πράγματι καταγεγραμμένα στοιχεία. Τέταρτον, η εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης πρέπει να είναι ομοιόμορφη, διαφανής και απλή. Επιπλέον, τονίζεται και πάλι ότι η σύγκλιση πρέπει να επιτυγχάνεται σε διαρκή βάση και όχι μόνο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Για το λόγο αυτό, οι αξιολογήσεις κατά χώρα αναλύουν και τη διατηρησιμότητα της σύγκλισης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι οικονομικές εξελίξεις των χωρών εξετάζονται με βάση αναδρομικά στοιχεία που καλύπτουν κατ' αρχήν την τελευταία δεκαετία. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να προσδιοριστεί ακριβέστερα κατά πόσον η πρόοδος που έχει επιτευχθεί οφείλεται όντως σε διαρθρωτικές προσαρμογές και, κατ' επέκταση, αξιολογείται καλύτερα η διατηρησιμότητα της οικονομικής σύγκλισης.

Επιπλέον, στο βαθμό που κρίνεται σκόπιμο, εξετάζονται οι προοπτικές για το μέλλον. Σ' αυτό το πλαίσιο εφίσταται ιδιαίτερως η προσοχή στο γεγονός ότι η διατηρησιμότητα των ευνοϊκών οικονομικών εξελίξεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το αν η οικονομική πολιτική θα ανταποκριθεί με τρόπο πρόσφορο και διαρκή στις σημερινές και στις μελλοντικές προκλήσεις. Γενικά, τονίζεται ότι η εξασφάλιση της διατηρησιμότητας της οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται τόσο από την επίτευξη μιας καλής αφετηρίας όσο και από τις πολιτικές που θα ακολουθηθούν μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Το ενιαίο πλαίσιο εφαρμόζεται σε καθένα από τα δύο υπό εξέταση κράτη-μέλη χωριστά. Αυτές οι αξιολογήσεις κατά χώρα, οι οποίες εξετάζουν τις επιδόσεις κάθε κράτους-μέλους, πρέπει να εκτιμώνται αυτοτελώς, όπως προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 121 της Συνθήκης.

Η τελευταία ημερομηνία για τα στατιστικά στοιχεία που περιέχονται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση ήταν η 26η Απριλίου 2007. Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (βλ. επίσης το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 4, καθώς και τους πίνακες και τα διαγράμματα), σε συνεργασία με την ΕΚΤ προκειμένου για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Τα στοιχεία για την εξέλιξη των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση καλύπτουν την περίοδο μέχρι το Μάρτιο του 2007, τελευταίο μήνα για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τους ΕνΔΤΚ. Για τα μηνιαία στοιχεία των συναλλαγματικών ισοτιμιών, η περίοδος που εξετάζεται στην παρούσα έκθεση λήγει το Μάρτιο του 2007, ενώ περιλαμβάνονται ημερήσια στοιχεία έως τις 26 Απριλίου 2007. Τα στοιχεία για τις δημοσιονομικές θέσεις καλύπτουν την περίοδο μέχρι και το 2006. Επίσης λαμβάνονται υπόψη προβλέψεις προερχόμενες από ποικίλες πηγές, σε συνδυασμό με τα πιο πρόσφατα προγράμματα σύγκλισης των κρατών-μελών, καθώς και άλλες πληροφορίες που θεωρούνται χρήσιμες για την αξιολόγηση της διατηρησιμότητας της σύγκλισης. Οι Εαρινές Προβλέψεις 2007 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που επίσης λήφθηκαν υπόψη στην παρούσα έκθεση, δημοσιεύθηκαν στις 7 Μαΐου 2007. Η παρούσα έκθεση υιοθετήθηκε από το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ στις 14 Μαΐου 2007.

Όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ παρουσιάζονται στο Πλαίσιο Ι.

Πλαίσιο Ι

Η εξέλιξη των τιμών

Ι Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), πρώτη περίπτωση, απαιτείται:

«επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών. Αυτό καταδεικνύεται από ρυθμό πληθωρισμού που προσεγγίζει τον αντίστοιχο ρυθμό των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών».

Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1), πρώτη περίπτωση, της Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) σε συγκρίσιμη βάση, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο», ο ρυθμός πληθωρισμού υπολογίστηκε με βάση τη μεταβολή του μέσου όρου του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) για το τελευταίο διαθέσιμο δωδεκάμηνο σε σύγκριση με το μέσο όρο του προηγούμενου δωδεκαμήνου. Έτσι, σχετικά με το ρυθμό πληθωρισμού, ως περίοδος αναφοράς στην παρούσα Έκθεση λαμβάνεται το διάστημα Απριλίου 2006-Μαρτίου 2007.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση τον απλό αριθμητικό μέσο όρο του ρυθμού πληθωρισμού των τριών χωρών της ΕΕ με τους χαμηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού: Φινλανδία (1,3%), Πολωνία (1,5%) και Σουηδία (1,6%). Άρα, ο μέσος ρυθμός είναι 1,5% και, αφού προστεθεί 1,5 εκατοστιαία μονάδα, προκύπτει τιμή αναφοράς 3,0%.

Ο πληθωρισμός μετρήθηκε βάσει του ΕνΔΤΚ, ο οποίος σχεδιάστηκε με σκοπό να αξιολογείται η σύγκλιση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών σε συγκρίσιμη βάση (βλ. το στατιστικό παράρτημα). Για ενημερωτικούς λόγους, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού της ζώνης του ευρώ παρουσιάζεται στο στατιστικό παράρτημα της παρούσας έκθεσης.

Προκειμένου να εξεταστεί αναλυτικότερα η διατηρησιμότητα της εξέλιξης των τιμών, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού (βάσει του ΕνΔΤΚ) που σημειώθηκε στη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς (Απρίλιος 2006-Μάρτιος 2007) αξιολογείται υπό το πρίσμα των οικονομικών επιδόσεων των κρατών-μελών από τη σκοπιά της σταθερότητας των τιμών την τελευταία δεκαετία. Εν προκειμένω, η προσοχή εστιάζεται αφενός στον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής και ιδίως στο κατά πόσον οι νομισματικές αρχές δίνουν πρωτίστως έμφαση στην επίτευξη και τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, και αφετέρου στη συμβολή άλλων τομέων της οικονομικής πολιτικής στην επίτευξη αυτού του στόχου. Επιπλέον λαμβάνονται υπόψη και οι επιδράσεις του μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Η εξέλιξη των τιμών εξετάζεται υπό

το πρίσμα των συνθηκών προσφοράς και ζήτησης, με έμφαση μεταξύ άλλων στους παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και τις τιμές των εισαγομένων. Τέλος, εξετάζονται οι τάσεις άλλων συναφών δεικτών τιμών (όπως ο ΕνΔΤΚ χωρίς τις τιμές των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και της ενέργειας, ο εθνικός ΔΤΚ, ο ΔΤΚ χωρίς τις μεταβολές της καθαρής έμμεσης φορολογίας, ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης, ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ και οι τιμές παραγωγού). Όσον αφορά τις προοπτικές για το μέλλον, παρέχεται μια εικόνα της αναμενόμενης εξέλιξης του πληθωρισμού τα επόμενα χρόνια, η οποία περιλαμβάνει και προβλέψεις των κυριότερων διεθνών οργανισμών και των συμμετεχόντων στην αγορά. Επίσης γίνεται αναφορά και σε ορισμένα διαρθρωτικής φύσεως θέματα, τα οποία είναι σημαντικά για τη διατήρηση περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ, καθώς και ορισμένα διαδικαστικά θέματα, παρουσιάζονται στο Πλαίσιο 2.

Πλαίσιο 2

Δημοσιονομικές εξελίξεις

I Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), δεύτερη περίπτωση, απαιτείται:

«σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών. Αυτή καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά την έννοια του άρθρου 104 (6)».

Το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει ότι το κριτήριο αυτό:

“σημαίνει ότι τη στιγμή της εξέτασης δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου για το κράτος-μέλος, όπως αναφέρεται στο άρθρο 104 (6) της παρούσας Συνθήκης, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος”.

Το άρθρο 104 περιγράφει τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Σύμφωνα με το άρθρο 104 (2) και (3), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει έκθεση εάν ένα κράτος-μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους περί δημοσιονομικής πειθαρχίας, ειδικότερα εάν:

- (α) ο λόγος του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 3% του ΑΕΠ), εκτός εάν:
- είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς
 - είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

- (β) ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 60% του ΑΕΠ), εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Επιπλέον, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να λαμβάνει υπόψη κατά πόσον το δημοσιονομικό έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανόμενης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους-μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύναται επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι πληρούνται τα κριτήρια, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος-μέλος κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή διατυπώνει γνώμη με βάση την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 104 (6), το Συμβούλιο της ΕΕ, με βάση σύσταση της Επιτροπής και αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του κράτους-μέλους, αποφαινεται με ειδική πλειοψηφία και μετά από συνολική εκτίμηση αν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα στο εν λόγω κράτος-μέλος.

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Προκειμένου να εξετάσει τη σύγκλιση, η ΕΚΤ διατυπώνει την άποψή της για τις δημοσιονομικές εξελίξεις. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η ΕΚΤ εξετάζει βασικούς δείκτες των δημοσιονομικών εξελίξεων από το 1997 έως το 2006, συνεκτιμά τις προοπτικές και τις προκλήσεις για τα δημόσια οικονομικά σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης και διερευνά τις σχέσεις που συνδέουν τις εξελίξεις του ελλείμματος με τις εξελίξεις του χρέους.

Ως προς το άρθρο 104, η ΕΚΤ, αντίθετα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν έχει επίσημο ρόλο στη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Η έκθεση της ΕΚΤ απλώς αναφέρει αν η χώρα έχει υπαχθεί σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

Ως προς τη διάταξη της Συνθήκης σύμφωνα με την οποία ο λόγος του δημόσιου χρέους που υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ πρέπει να «μειώνεται επαρκώς και να πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό», η ΕΚΤ εξετάζει τις παρελθούσες και μελλοντικές τάσεις του λόγου του χρέους.

Η εξέταση των δημοσιονομικών εξελίξεων βασίζεται σε στοιχεία που έχουν καταρτιστεί σε εθνολογιστική βάση, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995 (βλ. το στατιστικό παράρτημα). Τα περισσότερα στοιχεία που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 2007 και περιλαμβάνουν τη δημοσιονομική θέση κάθε χώρας από το 1997 έως το 2006, καθώς και προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2007.

Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, το αποτέλεσμα κατά το έτος αναφοράς (2006) αξιολογείται υπό το πρίσμα των επιδόσεων των κρατών-μελών την τελευταία δεκαετία. Κατ' αρχάς εξετάζεται η εξέλιξη του λόγου του δημόσιου χρέους αυτή τη δεκαετία, καθώς και οι παράγοντες που συνέβαλαν σ' αυτή την εξέλιξη, δηλ. η διαφορά μεταξύ του ρυθμού αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ και των επιτοκίων, το πρωτογενές αποτέλεσμα του προϋπολογισμού και η προσαρμογή ελλείμματος-χρέους. Μια τέτοια αναλυτική σκοπιά παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έκταση της επίδρασης που άσκησε το μακροοικονομικό περιβάλλον, και ειδικότερα ο συνδυασμός ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίων, στη δυναμική του χρέους. Ταυτόχρονα παρέχει καλύτερη πληροφόρηση για τη συμβολή

που είχαν οι προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής, όπως αντικατοπτρίζονται στο πρωτογενές δημοσιονομικό αποτέλεσμα, και για το ρόλο των έκτακτων παραγόντων, όπως αυτοί περιλαμβάνονται στην προσαρμογή ελλείμματος-χρέους. Επιπλέον, εξετάζεται η διάρθρωση του δημόσιου χρέους, με ιδιαίτερη έμφαση στο ποσοστό του χρέους που είναι βραχυπρόθεσμο και στο ποσοστό που έχει συνομολογηθεί σε ξένο νόμισμα, καθώς και στην εξέλιξή τους. Η σύγκριση αυτών των ποσοστών με το σημερινό επίπεδο του λόγου του χρέους καταδεικνύει σε ποιο βαθμό τα δημοσιονομικά αποτελέσματα είναι ευαίσθητα στις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των επιτοκίων.

Στη συνέχεια διερευνάται η εξέλιξη του λόγου του ελλείμματος προς το ΑΕΠ. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να έχουμε κατά νου ότι η μεταβολή του ετήσιου λόγου του ελλείμματος μιας χώρας επηρεάζεται συνήθως από ποικίλους παράγοντες. Οι επιδράσεις αυτές συχνά διακρίνονται αφενός σε «κυκλικές», οι οποίες αντανακλούν την αντίδραση των ελλειμμάτων στις μεταβολές του οικονομικού κύκλου, και αφετέρου σε «μη κυκλικές», οι οποίες συχνά πιστεύεται ότι αντανακλούν διαρθρωτικής φύσεως ή μόνιμες προσαρμογές της δημοσιονομικής πολιτικής. Ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω μη κυκλικές επιδράσεις, όπως ποσοτικοποιούνται στην παρούσα έκθεση, κατ' ανάγκην αντανακλούν αποκλειστικά κάποια διαρθρωτική μεταβολή της δημοσιονομικής κατάστασης, διότι περιλαμβάνουν και επιδράσεις οφειλόμενες σε μέτρα πολιτικής και σε έκτακτους παράγοντες που επηρεάζουν μόνο πρόσκαιρα το δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Εξετάζονται επίσης αναλυτικότερα οι τάσεις που παρουσίασαν στο παρελθόν οι δημόσιες δαπάνες και τα έσοδα και περιγράφονται οι κυριότεροι τομείς όπου απαιτείται προσαρμογή.

Ως προς τις προοπτικές για το μέλλον, υπενθυμίζονται τα εθνικά σχέδια προϋπολογισμών, καθώς και οι πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2007, και λαμβάνεται υπόψη η μεσοπρόθεσμη στρατηγική της δημοσιονομικής πολιτικής, όπως αντανακλάται στο πρόγραμμα σύγκλισης. Μεταξύ άλλων, αξιολογούνται η κατά το πρόγραμμα επίτευξη του μεσοπρόθεσμου στόχου της δημοσιονομικής πολιτικής, όπως προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, καθώς και οι προοπτικές για την εξέλιξη του λόγου του χρέους με βάση τη δημοσιονομική πολιτική που ασκείται σήμερα. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα η διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, ιδίως σ' αυτές που συνδέονται με το ζήτημα των μη κεφαλαιοποιητικών δημόσιων συστημάτων συντάξεων σε συνάρτηση με τις δημογραφικές εξελίξεις και με τις εγγυήσεις που παρέχει το Δημόσιο.

Όσον αφορά την εξέλιξη των συναλλαγματικών ισοτιμιών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 3.

Πλαίσιο 3

Η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), τρίτη περίπτωση, απαιτείται:

«τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους».

Το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«το κριτήριο της συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1), τρίτη περίπτωση, της παρούσας Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος-μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα».

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Όσον αφορά τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η ΕΚΤ εξετάζει αν η χώρα έχει συμμετάσχει στον ΜΣΙ ΙΙ (ο οποίος διαδέχθηκε τον ΜΣΙ τον Ιανουάριο του 1999) κατά τα δύο τουλάχιστον έτη πριν από την εξέταση χωρίς σοβαρή ένταση, και συγκεκριμένα χωρίς υποτίμηση έναντι του ευρώ. Σε περιπτώσεις μικρότερων περιόδων συμμετοχής, εξετάζεται η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας στη διάρκεια μιας διετούς περιόδου αναφοράς, όπως έγινε και σε προηγούμενες εκθέσεις.

Η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ κρίνεται με γνώμονα κυρίως το αν η συναλλαγματική ισοτιμία διαμορφώνεται κοντά στην κεντρική ισοτιμία στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ, ενώ παράλληλα λαμβάνονται υπόψη και οι παράγοντες που οδήγησαν σε τυχόν ανατίμηση, κάτι που μεθοδολογικά δεν αποκλίνει από τα μέχρι σήμερα ισχύοντα. Σχετικώς σημειώνεται ότι το εύρος των περιθωρίων διακύμανσης εντός του ΜΣΙ ΙΙ δεν προδικάζει την εξέταση του κριτηρίου που αφορά τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Επιπλέον, το ζήτημα της απουσίας «σοβαρών εντάσεων» αξιολογείται γενικώς ως εξής: (α) εξετάζεται ο βαθμός απόκλισης των συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές ισοτιμίες έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ, (β) χρησιμοποιούνται δείκτες όπως η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ και η τάση της, καθώς και οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ και η εξέλιξή τους, και (γ) αξιολογείται ο ρόλος των παρεμβάσεων στην αγορά συναλλάγματος.

Όλες οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες για την περίοδο αναφοράς (Μάιος 2005-Απρίλιος 2007) είναι οι επίσημες ισοτιμίες αναφοράς της ΕΚΤ (βλ. το στατιστικό παράρτημα).

Η Κύπρος και η Μάλτα συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλαδή λίγο περισσότερο από δύο έτη πριν από την ολοκλήρωση της παρούσας έκθεσης. Παρουσιάζεται η εξέλιξη των νομισμάτων τους έναντι του ευρώ από τις 27 Απριλίου 2005 έως τις 26 Απριλίου 2007 (δηλ. την τελευταία ημερομηνία που καλύπτει η παρούσα έκθεση). Μεταξύ 26 Απριλίου 2007 και 14 Μαΐου 2007 (ημερομηνία ολοκλήρωσης της παρούσας έκθεσης), οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των δύο χωρών παρέμειναν σταθερές έναντι του ευρώ.

Εκτός από την εξέλιξη της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ, εξετάζονται συνοπτικά και ορισμένες ενδείξεις σχετικά με τη διατηρησιμότητα της τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας. Οι ενδείξεις αυτές προέρχονται από την εξέλιξη της πραγματικής διμερούς και σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, του ισοζυγίου κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών και της καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης κάθε χώρας σε μακρότερες περιόδους. Ως προς την ενοποίηση των αγορών, εξετάζεται επίσης το μερίδιο της ζώνης του ευρώ στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο της χώρας.

Όσον αφορά την εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ παρουσιάζονται στο Πλαίσιο 4.

Πλαίσιο 4

Η εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), τέταρτη περίπτωση, απαιτείται:

«διάρκεια της σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από το κράτος-μέλος και της συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων».

Το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων, που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1), τέταρτη περίπτωση, της παρούσας Συνθήκης σημαίνει ότι το υπό παρατήρηση κράτος-μέλος, επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση, έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο το οποίο δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες. Τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο» που παρατηρείται «επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση», το μακροπρόθεσμο επιτόκιο υπολογίστηκε ως ο αριθμητικός μέσος όρος του τελευταίου δωδεκαμήνου για το οποίο υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον ΕνΔΤΚ. Έτσι, στην παρούσα έκθεση λαμβάνεται ως περίοδος αναφοράς το διάστημα Απριλίου 2006-Μαρτίου 2007.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση τον απλό αριθμητικό μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών χωρών που χρησιμοποιήθηκαν και κατά τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών (βλ. Πλαίσιο Ι). Κατά την περίοδο αναφοράς που εξετάζεται στην παρούσα έκθεση, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια των τριών αυτών χωρών ήταν 3,8% (Σουηδία), 3,9% (Φινλανδία) και 5,3% (Πολωνία). Άρα το μέσο επιτόκιο είναι 4,4 και, αφού προστεθούν 2 εκατοστιαίες μονάδες, προκύπτει τιμή αναφοράς 6,4%.

Τα επιτόκια υπολογίστηκαν με βάση τα διαθέσιμα εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια που σχεδιάστηκαν με σκοπό να αξιολογείται η σύγκλιση (βλ. το στατιστικό παράρτημα).

Εάν σε κάποια χώρα δεν υπάρχει εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο, διεξάγεται, κατά το μέτρο του δυνατού, ευρύτερη ανάλυση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η οποία λαμβάνει υπόψη το ύψος του δημόσιου χρέους και άλλους συναφείς δείκτες, προκειμένου να αξιολογηθεί η διάρκεια της σύγκλισης που έχει επιτύχει το κράτος-μέλος, καθώς και της συμμετοχής του στον ΜΣΙ ΙΙ.

Όπως προαναφέρθηκε, στη Συνθήκη γίνεται ρητή αναφορά στη «διάρκεια της σύγκλισης» που αντανακλάται στο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Έτσι, οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (Απρίλιος 2006-Μάρτιος 2007) εξετάζονται με βάση την πορεία των μακροπρόθεσμων επιτοκίων την τελευταία δεκαετία (ή τη χρονική περίοδο για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) και τους κυριότερους παράγοντες που ευθύνονται για τις διαφορές έναντι του μέσου μακροπρόθεσμου επιτοκίου που επικρατεί στη ζώνη του ευρώ.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 121 (1) της Συνθήκης, η έκθεση πρέπει να λαμβάνει υπόψη και διάφορους άλλους σχετικούς παράγοντες, συγκεκριμένα «την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ενοποίησης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του μοναδιαίου κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών». Οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται στο κεφάλαιο 4 για κάθε χώρα σε συνδυασμό με τα επιμέρους κριτήρια που προαναφέρθηκαν. Μετά την εισαγωγή του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, δεν γίνεται πλέον αναφορά στην εξέλιξη του ECU.

2.2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

2.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 122 (2) της Συνθήκης ορίζει ότι η ΕΚΤ (καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή), τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, ή όποτε το ζητήσει κράτος-μέλος με παρέκκλιση, υποβάλλει έκθεση προς το Συμβούλιο της ΕΕ κατά τη διαδικασία του άρθρου 121 (1). Κάθε τέτοια έκθεση πρέπει να περιέχει εξέταση του κατά πόσον η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους-μέλους με παρέκκλιση, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της οικείας ΕθνΚΤ, είναι συμβατή προς τα άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και προς το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (εφεξής «Καταστατικό»). Αυτή η προβλεπόμενη στη Συνθήκη υποχρέωση, στην οποία υπόκεινται τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση, καλείται και «νομική σύγκλιση». Όταν αξιολογεί τη νομική σύγκλιση, η ΕΚΤ δεν περιορίζεται σε τυπική αξιολόγηση του γράμματος του νόμου, αλλά δύναται να εξετάσει και κατά πόσον η εφαρμογή των συναφών διατάξεων συνάδει προς το πνεύμα της Συνθήκης και του Καταστατικού. Η ΕΚΤ ανησυχεί ιδιαίτερα για τις αυξανόμενες τον τελευταίο καιρό ενδείξεις ότι ασκούνται πιέσεις στα όργανα λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ ορισμένων κρατών-μελών, πράγμα που θα ήταν ασύμβατο προς το πνεύμα της Συνθήκης όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ θα παρακολουθεί προσεκτικά τις εξελίξεις προτού αποφανθεί οριστικά ότι η εθνική νομοθεσία ενός κράτους-μέλους είναι συμβατή προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΜΕ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ ΚΑΙ Η ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Η Κύπρος και η Μάλτα, η εθνική νομοθεσία των οποίων εξετάζεται στην παρούσα έκθεση, είναι κράτη-μέλη με παρέκκλιση, δηλ. δεν έχουν υιοθετήσει ακόμη το ευρώ. Το άρθρο 4 της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως¹ προβλέπει ότι: «Κάθε ένα από τα νέα κράτη-μέλη συμμετέχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την ημερομηνία προσχώρησης ως κράτος-μέλος με παρέκκλιση κατά την έννοια του άρθρου 122 της Συνθήκης ΕΚ».

Η ΕΚΤ εξέτασε το βαθμό επίτευξης νομικής σύγκλισης στην Κύπρο και τη Μάλτα, καθώς και τα νομοθετικά μέτρα που έχουν ληφθεί ή χρειάζεται να ληφθούν για την επίτευξη αυτού του στόχου.

¹ Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σελ. 33). Για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, βλ. άρθρο 5 της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 157 της 21.6.2005, σελ. 203).

Η αξιολόγηση της νομικής σύγκλισης αποσκοπεί στο να διευκολύνει το Συμβούλιο της ΕΕ να αποφανθεί ποια από τα κράτη-μέλη «πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος». Στο νομικό τομέα, οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν ειδικότερα την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας και τη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Η αξιολόγηση της νομικής σύγκλισης ακολουθεί σε γενικές γραμμές το πλαίσιο των προηγούμενων εκθέσεων της ΕΚΤ και του ΕΝΙ για τη νομική σύγκλιση, και ειδικότερα των Εκθέσεων για τη Σύγκλιση που καταρτίστηκαν από την ΕΚΤ το Δεκέμβριο του 2006 (για την Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λεττονία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία), το Μάιο του 2006 (για τη Λιθουανία και τη Σλοβενία), το 2004 (για την Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία), το 2002 (για τη Σουηδία) και το 2000 (για την Ελλάδα και τη Σουηδία), καθώς και την Έκθεση για τη Σύγκλιση που είχε καταρτιστεί από το ΕΝΙ το 1998. Κατά την εξέταση της συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας λαμβάνονται επίσης υπόψη και οι τυχόν νομοθετικές αλλαγές που έχουν θεσπιστεί πριν από τις 15 Μαρτίου 2007.

2.2.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

2.2.2.1 ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Προκειμένου να προσδιοριστούν οι τομείς στους οποίους χρειάζεται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας, εξετάζονται τα εξής θέματα:

- η συμβατότητα προς τις σχετικές με την ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ διατάξεις της Συνθήκης (άρθρο 108) και του Καταστατικού (άρθρα 7 και 14.2), καθώς και προς τις διατάξεις περί εμπιστευτικότητας (άρθρο 38 του Καταστατικού),
- η συμβατότητα προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης (άρθρο 101 της Συνθήκης) και της προνομιακής πρόσβασης (άρθρο 102 της Συνθήκης) και η συμβατότητα προς τον ενιαίο τρόπο γραφής του ευρώ όπως απαιτείται από το κοινοτικό δίκαιο, και
- η νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα (ιδίως όσον αφορά τα άρθρα 12.1 και 14.3 του Καταστατικού).

2.2.2.2 Η "ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ" ΣΕ ΑΝΤΙΔΙΑΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ "ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ"

Το άρθρο 109 της Συνθήκης ορίζει ότι η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι «συμβατή» προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό, άρα κάθε ασυμβατότητα προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό στην εθνική νομοθεσία πρέπει να αρθεί. Η ανάγκη συμμόρφωσης προς αυτή την υποχρέωση δεν θίγεται ούτε από το γεγονός ότι η Συνθήκη και το Καταστατικό κατισχύουν της εθνικής νομοθεσίας ούτε από τη φύση της ασυμβατότητας.

Η επιταγή βάσει της οποίας η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι «συμβατή» δεν σημαίνει ότι η Συνθήκη απαιτεί «εναρμόνιση» των καταστατικών των ΕθνΚΤ, είτε μεταξύ τους είτε προς το Καταστατικό. Οι εθνικές ιδιαιτερότητες μπορούν να συνεχίσουν να υφίστανται στο βαθμό που δεν αντιβαίνουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας επί νομισματικών θεμάτων. Πράγματι, το άρθρο 14.4 του Καταστατικού επιτρέπει στις ΕθνΚΤ να εκτελούν και άλλες λειτουργίες πέραν αυτών που καθορίζει το Καταστατικό, εφόσον αυτές δεν παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που επιτρέπουν τέτοιες πρόσθετες λειτουργίες αποτελούν σαφές παράδειγμα περιπτώσεων όπου οι διαφορές μπορούν να διατηρηθούν. Αντίθετα, ο όρος «συμβατή» σημαίνει ότι πρέπει να γίνει προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και των καταστατικών των ΕθνΚΤ ώστε να εξαλειφθούν οι ασυμβατότητες προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό και να εξασφαλιστεί ο αναγκαίος βαθμός ενσωμάτωσης των ΕθνΚΤ στο ΕΣΚΤ. Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνει προσαρμογή όλων των διατάξεων που αντιβαίνουν στην ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη, και στο ρόλο της ΕθνΚΤ ως αναπόσπαστου μέρους του ΕΣΚΤ. Δεν αρκεί συνεπώς η επίκληση της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου έναντι της εθνικής νομοθεσίας προκειμένου να εκπληρωθεί η ανωτέρω προϋπόθεση.

Η υποχρέωση κατά το άρθρο 109 της Συνθήκης καλύπτει μόνο περιπτώσεις ασυμβατότητας προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Ωστόσο, όσες εθνικές νομοθετικές διατάξεις δεν είναι συμβατές προς το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο ασφαλώς πρέπει επίσης να ευθυγραμμιστούν προς αυτό. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου δεν θίγει την υποχρέωση προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας. Αυτή η γενική επιταγή απορρέει όχι μόνο από το άρθρο 109 της Συνθήκης, αλλά και από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.²

Η Συνθήκη και το Καταστατικό δεν υποδεικνύουν με ποιο τρόπο πρέπει να προσαρμόζεται η εθνική νομοθεσία. Η προσαρμογή μπορεί να γίνει με παραπομπές στη Συνθήκη και το Καταστατικό, με την ενσωμάτωση διατάξεων της Συνθήκης και

του Καταστατικού και μνεία της πηγής τους, με την απαλοιφή των ασύμβατων διατάξεων ή με συνδυασμό αυτών των μεθόδων.

Επιπλέον, προκειμένου μεταξύ άλλων να επιτευχθεί και να διατηρηθεί η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό, τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας και τα κράτη-μέλη πρέπει να ζητούν τη γνώμη της ΕΚΤ σχετικά με σχέδια νομοθετικών ρυθμίσεων που εμπίπτουν σε τομείς της αρμοδιότητάς της, σύμφωνα με το άρθρο 105 (4) της Συνθήκης και το άρθρο 4 του Καταστατικού. Η Απόφαση του Συμβουλίου 98/415/ΕΚ της 29ης Ιουνίου 1998 «σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων»³ απαιτεί ρητώς από τα κράτη-μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής.

2.2.3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ

Όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών και τα θέματα εμπιστευτικότητας, η εθνική νομοθεσία των κρατών-μελών που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004 έπρεπε να έχει προσαρμοστεί ώστε να συνάδει προς τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και οι εν λόγω προσαρμογές έπρεπε να έχουν τεθεί σε ισχύ έως την 1η Μαΐου 2004. Η Σουηδία ήταν υποχρεωμένη να θέσει σε ισχύ τις αναγκαίες προσαρμογές το αργότερο μέχρι και την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ (1 Ιουνίου 1998).

2.2.3.1 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το Νοέμβριο του 1995 το ΕΝΙ συνέταξε κατάλογο με τα χαρακτηριστικά της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών (επακολούθησε λεπτομερής περιγραφή τους στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 1998), τα οποία αποτέλεσαν τότε τη βάση για την αξιολόγηση της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών, ιδίως των καταστατικών των ΕθνΚΤ. Η έννοια της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών περιλαμβάνει διαφόρους τύπους ανεξαρτησίας που πρέπει να αξιολογηθούν χωριστά, δηλ. τη λειτουργική, τη θεσμική, την προσωπική και την οικονομική ανεξαρτησία. Τα τελευταία χρόνια αυτές οι πτυχές της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών εξειδικεύθηκαν περαιτέρω μέσω των γνωμοδοτήσεων της ΕΚΤ και αποτελούν τη βάση για την αξιολόγηση του βαθμού σύγκλισης της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών με παρέκκλιση με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

² Βλ. μεταξύ άλλων Υπόθεση 167/73, *Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας* [1974] ECR 359 (“Code du Travail Maritime”).

³ ΕΕ L 189, 3.7.1998, σελ. 42.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά απαραίτητο μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού ο οποίος πρέπει να έχει οριστεί με σαφήνεια και να υπερισχύει κάθε άλλου στόχου. Για να υπάρχει λειτουργική ανεξαρτησία, ο πρωταρχικός σκοπός κάθε ΕθνΚΤ πρέπει να ορίζεται κατά τρόπο ώστε να υπάρχει σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου και να συνάδει πλήρως προς τον πρωταρχικό σκοπό που καθιερώνει η Συνθήκη, δηλ. τη σταθερότητα των τιμών. Προς τούτο θα πρέπει να παρέχονται στην κεντρική τράπεζα τα αναγκαία μέσα και εργαλεία ώστε να επιτυγχάνει αυτό το σκοπό ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη αρχή. Η επιταγή της Συνθήκης περί ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών αντανακλά τη γενικώς κρατούσα άποψη ότι ο πρωταρχικός σκοπός που είναι η σταθερότητα των τιμών υπηρετείται καλύτερα από ένα πλήρως ανεξάρτητο ίδρυμα με επακριβώς καθορισμένη αποστολή. Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών είναι απόλυτα συμβατή με την υποχρέωσή τους να λογοδοτούν για τις αποφάσεις τους, η οποία συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς το καθεστώς ανεξαρτησίας τους. Αυτό προϋποθέτει διαφάνεια και διάλογο με τρίτους.

Όσον αφορά το χρόνο κατά τον οποίο γεννάται η εν λόγω υποχρέωση, η Συνθήκη δεν είναι σαφής ως προς το πότε οι ΕθνΚΤ των κρατών-μελών με παρέκκλιση όφειλαν να θεσπίσουν ως πρωταρχικό τους σκοπό τη σταθερότητα των τιμών κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 105 (1) της Συνθήκης και το άρθρο 2 του Καταστατικού. Στην περίπτωση της Σουηδίας, το ζήτημα ήταν αν αυτή η υποχρέωση ισχύει από την ίδρυση του ΕΣΚΤ ή από την υιοθέτηση του ευρώ. Για τα κράτη-μέλη που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004, το ζήτημα ήταν αν η εν λόγω υποχρέωση ισχύει από την ημερομηνία της ένταξής τους ή από την υιοθέτηση του ευρώ. Ενώ το άρθρο 105 (1) της Συνθήκης δεν ισχύει για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση (βλ. άρθρο 122 (3) της Συνθήκης), το άρθρο 2 του Καταστατικού ισχύει και για αυτά (βλ. άρθρο 43.1 του Καταστατικού). Η ΕΚΤ φρονεί ότι η υποχρέωση των ΕθνΚΤ να έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τους τη σταθερότητα των τιμών ισχύει από την 1η Ιουνίου 1998 για τη Σουηδία και από την 1η Μαΐου 2004 για τα κράτη-μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ αυτή την ημερομηνία. Η άποψη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι μία από τις κατευθυντήριες αρχές της Κοινότητας, δηλ. η σταθερότητα των τιμών (άρθρο 4 (3) της Συνθήκης), ισχύει και για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Βασίζεται επίσης σε έναν από τους στόχους της Συνθήκης, σύμφωνα με τον οποίο τα κράτη-μέλη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να επιτύχουν μακροοικονομική σύγκλιση, συμπεριλαμβανομένης της σταθερότητας των τιμών, προς την οποία άλλωστε κατατείνουν και αυτές οι τακτικές εκθέσεις της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται και στη ratio της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών, σύμφωνα με την οποία η ανεξαρτησία δικαιολογείται μόνο αν γίνει δεκτή η σταθερότητα των τιμών ως πρωταρχικός στόχος.

Οι αξιολογήσεις κατά χώρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση βασίζονται στα παραπάνω συμπεράσματα όσον αφορά το χρόνο κατά τον οποίο γεννάται η υποχρέωση των ΕθνΚΤ των κρατών-μελών με παρέκκλιση να έχουν πρωταρχικό σκοπό τους τη σταθερότητα των τιμών.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η αρχή της θεσμικής ανεξαρτησίας διατυπώνεται ρητώς στο άρθρο 108 της Συνθήκης και στο άρθρο 7 του Καταστατικού. Αυτά τα δύο άρθρα απαγορεύουν στις ΕθνΚΤ και στα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων τους να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κυβερνήσεις κρατών-μελών ή οποιονδήποτε άλλο φορέα. Απαγορεύουν επίσης σε κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς και σε κυβερνήσεις κρατών-μελών να επιδιώκουν να επηρεάζουν εκείνα τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ των οποίων οι αποφάσεις είναι δυνατόν να επηρεάσουν την εκ μέρους των ΕθνΚΤ εκπλήρωση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ.

Ανεξαρτήτως του αν η ΕθνΚΤ έχει συσταθεί και λειτουργεί ως κρατικός οργανισμός, ως ιδιάζον νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή απλώς ως ανώνυμος εταιρία, υπάρχει κίνδυνος ο ιδιοκτήτης της να επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων επί θεμάτων σχετικών με τα καθήκοντα που αφορούν το ΕΣΚΤ, λόγω ακριβώς της ιδιοκτησιακής σχέσης. Η επιρροή αυτή, είτε ασκείται μέσω των δικαιωμάτων των μετόχων είτε με άλλο τρόπο, είναι δυνατόν να θίγει την ανεξαρτησία της ΕθνΚΤ και ως εκ τούτου πρέπει να περιορίζεται διά νόμου.

Απαγόρευση της παροχής υποδείξεων

Το δικαίωμα τρίτων να παρέχουν υποδείξεις στις ΕθνΚΤ, στα όργανα λήψεως αποφάσεών τους ή στα μέλη αυτών των οργάνων είναι ασύμβατο προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά καθήκοντα σχετικά με το ΕΣΚΤ.

Απαγόρευση της έγκρισης, αναστολής, ακύρωσης ή αναβολής αποφάσεων

Το δικαίωμα τρίτων να εγκρίνουν, να αναστέλλουν, να ακυρώνουν ή να αναβάλλουν αποφάσεις των ΕθνΚΤ είναι ασύμβατο προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά καθήκοντα σχετικά με το ΕΣΚΤ.

Απαγόρευση της λογοκρισίας αποφάσεων για νομικούς λόγους

Το δικαίωμα οποιουδήποτε οργάνου, πέραν των ανεξάρτητων δικαστηρίων, να λογοκρίνουν, για νομικούς λόγους, αποφάσεις που αφορούν την εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ είναι ασύμβατο προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό, δεδομένου ότι η εκτέλεση των καθηκόντων αυτών δεν υπόκειται σε επαναξιολόγηση σε πολιτικό επίπεδο. Το δικαίωμα του διοικητή μιας ΕθνΚΤ να αναστέλλει για νομικούς λόγους την εφαρμογή αποφάσεων του ΕΣΚΤ ή οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ και εν

συνεχεία να τις παραπέμπει σε πολιτικά όργανα για να λάβουν οριστική απόφαση ισοδυναμεί με το να ζητά υποδείξεις από τρίτους.

Απαγόρευση της συμμετοχής τρίτων στα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου

Η συμμετοχή τρίτων στα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου επί θεμάτων που αφορούν την εκ μέρους της ΕθνΚΤ εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ, ακόμη και αν η ψήφος αυτή δεν είναι αποφασιστική, είναι ασύμβατη προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Απαγόρευση των εκ των προτέρων διαβουλεύσεων σχετικά με τις αποφάσεις της ΕθνΚΤ

Ρητή καταστατική διάταξη που υποχρεώνει την ΕθνΚΤ να συμβουλευέται εκ των προτέρων τρίτους παρέχει σ' αυτούς τους τρίτους έναν επίσημο μηχανισμό ώστε να επηρεάζουν την τελική απόφαση, και συνεπώς είναι ασύμβατη προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Πάντως, ο διάλογος μεταξύ των ΕθνΚΤ και τρίτων, ακόμη και όταν βασίζεται σε καταστατικές υποχρεώσεις περί παροχής πληροφοριών και ανταλλαγής απόψεων, είναι συμβατός προς την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, υπό την προϋπόθεση ότι:

- δεν καταλήγει σε παρακώλυση της ανεξαρτησίας των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ,
- γίνεται πλήρως σεβαστό το ειδικό καθεστώς που διέπει τους διοικητές των ΕθνΚΤ ως μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και
- τηρούνται οι επιταγές περί εμπιστευτικότητας που απορρέουν από τις διατάξεις του Καταστατικού.

Απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους

Καταστατικές διατάξεις που αφορούν την εκ μέρους τρίτων (π.χ. κυβερνήσεων) απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη (π.χ. σε σχέση με τους λογαριασμούς) πρέπει να περιέχουν ρήτρες που να διασφαλίζουν επαρκώς ότι η εξουσία αυτή δεν επηρεάζει δυσμενώς τη δυνατότητα της εν λόγω ΕθνΚΤ να λαμβάνει ανεξάρτητα αποφάσεις επί θεμάτων σχετικών με το ΕΣΚΤ (ή να υλοποιεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΣΚΤ). Προτείνεται η εισαγωγή σχετικής ρητής διάταξης στα καταστατικά των ΕθνΚΤ.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η διάταξη του Καταστατικού που διασφαλίζει τη θητεία των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ αποτελεί πρόσθετο εχέγγυο της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Οι διοικητές είναι μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει ειδικότερα να προβλέπουν ότι η θητεία του διοικητή δεν είναι μικρότερη από πέντε έτη. Το άρθρο επίσης παρέχει προστασία κατά της αυθαίρετης παύσης των διοικητών, ορίζοντας ότι η απαλλαγή από τα καθήκοντά τους είναι δυνατή μόνο εάν δεν πληρούν πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ή εάν διαπράξουν βαρύ παράπτωμα και προβλέπει δυνατότητα προσφυγής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να συμμορφώνονται προς τη διάταξη αυτή κατά τα ακολούθως οριζόμενα.

Ελάχιστη διάρκεια της θητείας των διοικητών

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 14.2 του Καταστατικού, να προβλέπουν ότι η θητεία του διοικητή είναι τουλάχιστον πενταετής. Αυτό δεν αποκλείει θητεία μεγαλύτερης διάρκειας, ενώ αν προβλέπεται θητεία αόριστης διάρκειας δεν απαιτείται προσαρμογή των καταστατικών εφόσον οι λόγοι παύσης του διοικητή είναι σύμφωνοι με εκείνους που διατυπώνονται στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Όταν τροποποιείται το καταστατικό της ΕθνΚΤ, ο τροποποιητικός νόμος πρέπει να διασφαλίζει τη θητεία του διοικητή και άλλων μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων που ενδεχομένως τον αναπληρώνουν.

Λόγοι παύσης των διοικητών

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι ο διοικητής δεν μπορεί να παυθεί για άλλους λόγους εκτός από εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Ο σκοπός αυτής της ρύθμισης είναι να αποκλείσει τη δυνατότητα των αρχών, όπως ιδίως η κυβέρνηση και το κοινοβούλιο, που συμμετέχουν στο διορισμό του διοικητή να παύουν τον διοικητή κατά τη διακριτική τους ευχέρεια. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει είτε να προβλέπουν λόγους παύσης των διοικητών σύμφωνους με τους προβλεπόμενους στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού είτε να παραλείπουν οποιαδήποτε αναφορά σε λόγους παύσης (δεδομένου ότι το άρθρο 14.2 έχει ευθεία εφαρμογή).

Διασφάλιση της θητείας και λόγοι παύσης των άλλων (πλην των διοικητών) μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ που μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ

Η προσωπική ανεξαρτησία μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο εάν οι ίδιοι κανόνες που διασφαλίζουν τη θητεία των διοικητών δεν ισχύουν και για τα άλλα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ τα οποία μετέχουν στην εκτέλεση

καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ.⁴ Η υποχρέωση για ανάλογη διασφάλιση και στην περίπτωση αυτών των μελών απορρέει από ποικίλες διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού δεν περιορίζει τη διασφάλιση της θητείας μόνο στους διοικητές, ενώ το άρθρο 108 της Συνθήκης και το άρθρο 7 του Καταστατικού αναφέρονται σε «μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων» των ΕθνΚΤ και όχι ειδικά στους διοικητές. Αυτό ισχύει ιδίως στις περιπτώσεις όπου ο διοικητής είναι πρώτος μεταξύ ίσων σε σχέση με τα άλλα μέλη και με ισότιμη ψήφο ή όταν αυτά τα άλλα μέλη ενδέχεται να αναπληρώνουν τον διοικητή.

Δικαίωμα δικαστικού ελέγχου

Τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ πρέπει να έχουν το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον ανεξάρτητων δικαστηρίων κατά οποιασδήποτε απόφασης περί παύσεως αυτών, ούτως ώστε να περιορίζονται τα περιθώρια άσκησης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους των πολιτικών οργάνων κατά την αξιολόγηση των λόγων παύσης.

Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι διοικητής ΕθνΚΤ ο οποίος έχει παυθεί μπορεί να προσβάλει τη σχετική απόφαση ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει είτε να παραπέμπει στη σχετική διάταξη του Καταστατικού είτε να παραλείπει οποιαδήποτε αναφορά στο δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεδομένου ότι το άρθρο 14.2 του Καταστατικού έχει ευθεία εφαρμογή).

Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει επίσης να προβλέπει ότι δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά της απόφασης για την παύση έχει και οποιοδήποτε άλλο μέλος των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ το οποίο μετέχει στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ. Αυτό το δικαίωμα είναι δυνατόν να ανάγεται σε γενικούς κανόνες δικαίου ή να θεσπίζεται με ειδική διάταξη. Μολονότι είναι δυνατή η επίκληση των γενικών κανόνων δικαίου, για λόγους ασφάλειας δικαίου θα ήταν σκόπιμο αυτό το δικαίωμα να προβλέπεται και ειδικώς.

⁴ Βλ. την παράγραφο 8 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2004/35 της 4ης Νοεμβρίου 2004 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Ουγγαρίας όσον αφορά σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του νόμου σχετικά με τη Magyar Nemzeti Bank, την παράγραφο 8 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2005/26 της 4ης Αυγούστου 2005 κατόπιν αιτήματος της Narodna banka Slovenska όσον αφορά σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 566/1992 σχετικά με τη Narodna banka Slovenska, όπως ισχύει, και σχετικά με τις τροποποιήσεις ορισμένων νόμων, την παράγραφο 3.3 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2006/44 της 25^{ης} Αυγούστου 2006, κατόπιν αιτήματος της Banca d'Italia σχετικά με το τροποποιημένο καταστατικό της Banca d'Italia, την παράγραφο 2.6 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2006/32 της 22ας Ιουνίου 2006 κατόπιν αιτήματος της Γαλλικής Γερουσίας όσον αφορά σχέδιο νόμου για την Banque de France, καθώς και τις παραγράφους 2.3 και 2.4 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2007/6 της 7ης Μαρτίου 2007 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Γερμανίας όσον αφορά σχέδιο ογδού νόμου σχετικά με την τροποποίηση του νόμου για τη Deutsche Bundesbank.

Εχέγγυα κατά της σύγκρουσης συμφερόντων

Για να υπάρχει προσωπική ανεξαρτησία, θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μην ανακύπτουν συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των καθηκόντων των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ έναντι της οικείας ΕθνΚΤ (και επίσης των διοικητών έναντι της ΕΚΤ) και άλλων λειτουργιών τις οποίες τυχόν ασκούν στο πλαίσιο καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ, εφόσον μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την προσωπική τους ανεξαρτησία. Η ιδιότητα του μέλους οργάνου λήψεως αποφάσεων εμπλεκόμενου στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ είναι κατ' αρχήν ασυμβίβαστη προς την άσκηση άλλων λειτουργιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων. Ειδικότερα, τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων δεν επιτρέπεται να κατέχουν θέσεις ή να έχουν συμφέροντα που είναι δυνατόν να επηρεάσουν τις δραστηριότητές τους, π.χ. κατέχοντας θέσεις στην εκτελεστική ή νομοθετική λειτουργία του κράτους ή σε περιφερειακές ή τοπικές διοικητικές αρχές ή συμμετέχοντας σε επιχειρήσεις. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται ώστε να αποφεύγονται οι δυνητικές συγκρούσεις συμφερόντων στην περίπτωση μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων που δεν διαθέτουν εκτελεστικές αρμοδιότητες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Ακόμη και αν μια ΕθνΚΤ είναι πλήρως ανεξάρτητη σε λειτουργικό, θεσμικό και προσωπικό επίπεδο (δηλ. αυτό κατοχυρώνεται στο καταστατικό της), η όλη ανεξαρτησία της μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο εάν δεν έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται αυτόνομα επαρκείς οικονομικούς πόρους για να εκτελεί την αποστολή της (δηλ. για να ασκεί τα σχετικά με το ΕΣΚΤ καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί βάσει της Συνθήκης και του Καταστατικού).

Τα κράτη-μέλη δεν πρέπει να περιάγουν τις ΕθνΚΤ σε κατάσταση ανεπάρκειας οικονομικών πόρων ώστε αυτές να αδυνατούν να ασκήσουν τα καθήκοντά τους που αφορούν κατά περίπτωση είτε το ΕΣΚΤ είτε το Ευρωσύστημα. Σημειωτέον ότι το άρθρο 28.1 και το άρθρο 30.4 του Καταστατικού προβλέπουν ότι η ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα να ζητά από τις ΕθνΚΤ να καταβάλλουν πρόσθετες εισφορές στο κεφάλαιό της και να προβαίνουν σε περαιτέρω μεταβιβάσεις συναλλαγματικών διαθεσίμων.⁵ Επιπλέον, το άρθρο 33.2 του Καταστατικού προβλέπει⁶ ότι σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ και κατά την έκταση που το γενικό αποθεματικό της δεν επαρκεί για την πλήρη κάλυψή της, η ζημία είναι δυνατόν, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, να συμψηφίζεται προς το νομισματικό εισόδημα του αντίστοιχου οικονομικού έτους κατ' αναλογία και μέχρι του ποσού που κατανέμεται σε κάθε ΕθνΚΤ. Η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι η συμμόρφωση προς αυτές τις διατάξεις δεν θα θίγει την ικανότητα των ΕθνΚΤ να ασκούν τις λειτουργίες τους.

⁵ Το άρθρο 30.4 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

⁶ Το άρθρο 33.2 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

Επιπλέον, η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι οι ΕθνΚΤ πρέπει να διαθέτουν επαρκείς πόρους για να ασκούν όχι μόνο τα καθήκοντά τους που αφορούν το ΕΣΚΤ, αλλά και τα εθνικά τους καθήκοντα (π.χ. να καλύπτουν τις διοικητικές τους δαπάνες και το κόστος των δικών τους εργασιών).

Η έννοια της οικονομικής ανεξαρτησίας θα πρέπει συνεπώς να κρίνεται με γνώμονα το αν τρίτοι μπορούν να ασκούν είτε άμεση είτε έμμεση επιρροή όχι μόνο στα καθήκοντα της ΕθνΚΤ, αλλά και στην ικανότητά της (τόσο τη λειτουργική, με την έννοια του ανθρώπινου δυναμικού, όσο και την οικονομική, με την έννοια των κατάλληλων οικονομικών πόρων) να εκπληρώνει την αποστολή της. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι ακόλουθες τέσσερις πτυχές της οικονομικής ανεξαρτησίας, μερικές από τις οποίες προσδιορίστηκαν αναλυτικά μόλις πρόσφατα.⁷ Πρόκειται για τα χαρακτηριστικά της οικονομικής ανεξαρτησίας ως προς τα οποία οι ΕθνΚΤ είναι περισσότερο ευάλωτες σε έξωθεν επιρροές.

Καθορισμός του προϋπολογισμού

Εάν τρίτος έχει εξουσία να καθορίζει ή να επηρεάζει τον προϋπολογισμό της ΕθνΚΤ, αυτό είναι ασύμβατο προς την οικονομική ανεξαρτησία, εκτός εάν ο νόμος περιέχει ρήτρα διασφάλισης σύμφωνα με την οποία η εξουσία αυτή δεν θίγει τους οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της ΕθνΚΤ.

Λογιστικοί κανόνες

Οι λογαριασμοί θα πρέπει να καταρτίζονται σύμφωνα με γενικούς λογιστικούς κανόνες ή σύμφωνα με κανόνες που έχουν οριστεί από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ. Σε περίπτωση που αυτοί οι κανόνες ορίζονται από τρίτους, τότε θα πρέπει τουλάχιστον να λαμβάνονται υπόψη τα προταθέντα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ.

⁷ Οι κυριότερες Γνώμες διαπλαστικού χαρακτήρα που εξέδωσε η ΕΚΤ επ' αυτού του θέματος είναι οι εξής:

- CON/2002/16 της 5ης Ιουνίου 2002 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Ιρλανδίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την Central Bank and Financial Services Authority of Ireland, 2002.
- CON/2003/22 της 15ης Οκτωβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Φινλανδίας σχετικά με πρόταση της κυβέρνησης για την τροποποίηση του νόμου για την Suomen Pankki και συναφών νομοθετικών διατάξεων.
- CON/2003/27 της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης.
- CON/2004/1 της 20ής Ιανουαρίου 2004 κατόπιν αιτήματος της Οικονομικής Επιτροπής του Κοινοβουλίου της Φινλανδίας, σχετικά με πρόταση της κυβέρνησης για την τροποποίηση του νόμου για τη Suomen Pankki και συναφών νομοθετικών διατάξεων.
- CON/2006/38 της 25ης Ιουλίου 2006 κατόπιν αιτήματος της Τράπεζας της Ελλάδος όσον αφορά σχέδιο διάταξης σχετικά με το ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών.
- CON/2006/47 της 13ης Σεπτεμβρίου 2006 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Βιομηχανίας και Εμπορίου της Τσεχίας σχετικά με τροποποίηση του νόμου για την Ceska narodni banka.
- CON/2007/8 της 21ης Μαρτίου 2007 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Βιομηχανίας και Εμπορίου της Τσεχίας σχετικά με ορισμένες διατάξεις σχεδίου νόμου για την τροποποίηση του νόμου για την προστασία των καταναλωτών που αφορούν την Ceska narodni banka.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί πρέπει να εγκρίνονται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ, με τη συνδρομή ανεξάρτητων ελεγκτών, και μπορεί να υπόκεινται σε εκ των υστέρων έγκριση από τρίτους (π.χ. κυβέρνηση, κοινοβούλιο). Όσον αφορά τα κέρδη, τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ θα πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν επί του υπολογισμού των κερδών ανεξάρτητα και με επαγγελματικά κριτήρια.

Όταν προβλέπεται ότι οι εργασίες της ΕθνΚΤ υπόκεινται στον έλεγχο αρμόδιας κρατικής ελεγκτικής αρχής ή άλλου παρεμφερούς οργάνου επιφορτισμένου με τον έλεγχο της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, το περιεχόμενο και η έκταση του ελέγχου θα πρέπει να ορίζονται με σαφήνεια από το σχετικό νομικό πλαίσιο και να μη θίγουν τις δραστηριότητες του ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή της ΕθνΚΤ, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 27.1 του Καταστατικού. Ο έλεγχος εκ μέρους της κρατικής αρχής δεν πρέπει να βασίζεται σε πολιτικά κριτήρια, πρέπει να είναι ανεξάρτητος και να ακολουθεί αμιγώς επαγγελματικά πρότυπα.

Διανομή των κερδών, κεφάλαιο των ΕθνΚΤ και σχηματισμός προβλέψεων

Όσον αφορά τη διανομή των κερδών, το καταστατικό της ΕθνΚΤ μπορεί να ορίζει με ποιο τρόπο διανέμονται τα κέρδη. Εάν δεν υπάρχουν τέτοιου είδους διατάξεις, η απόφαση σχετικά με τη διάθεση των κερδών πρέπει να λαμβάνεται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με επαγγελματικά κριτήρια και δεν πρέπει να υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια τρίτων, εκτός εάν με ρητή διάταξη κατοχυρώνεται ότι η εν λόγω διακριτική ευχέρεια δεν θίγει τους οικονομικούς πόρους που είναι αναγκαίοι για την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της ΕθνΚΤ.

Δεν επιτρέπεται στα κράτη-μέλη να επιβάλλουν μειώσεις του κεφαλαίου των ΕθνΚΤ χωρίς να λαμβάνουν πρώτα τη σύμφωνη γνώμη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι η ΕθνΚΤ διατηρεί επαρκείς οικονομικούς πόρους για την εκτέλεση της αποστολής της ως μέλους του ΕΣΚΤ σύμφωνα με το άρθρο 105 (2) της Συνθήκης και το Καταστατικό. Όσον αφορά το σχηματισμό προβλέψεων ή αποθεματικών ασφαλείας, οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι ελεύθερες να σχηματίζουν ανεξάρτητα προβλέψεις για να διασφαλίζουν την πραγματική αξία του κεφαλαίου και του ενεργητικού τους.

Οικονομική ευθύνη για τις εποπτικές αρχές

Σε ορισμένα κράτη-μέλη οι εποπτικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα υπάγονται υπηρεσιακά στην οικεία ΕθνΚΤ. Όταν οι αρχές αυτές υπόκεινται στην ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων εκ μέρους της ΕθνΚΤ, δεν υφίσταται πρόβλημα. Όταν όμως η νομοθεσία προβλέπει αυτόνομη λήψη αποφάσεων από τις εν λόγω εποπτικές αρχές, είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις τους δεν θέτουν σε κίνδυνο τα οικονομικά της ΕθνΚΤ ως συνόλου. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, η εθνική νομοθεσία πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στην ΕθνΚΤ να έχει τον τελικό έλεγχο κάθε

απόφασης των εποπτικών αρχών η οποία μπορεί να επηρεάζει την ανεξαρτησία της, ιδίως την οικονομική.

2.2.3.2 ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου που επιβάλλεται στο προσωπικό της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ βάσει του άρθρου 38 του Καταστατικού μπορεί να οδηγεί στην πρόβλεψη ανάλογων διατάξεων στα καταστατικά των ΕθνΚΤ ή στη νομοθεσία των κρατών-μελών. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου και των κοινοτικών κανόνων που θεσπίζονται βάσει αυτού συνεπάγεται επίσης ότι η εθνική νομοθεσία για την πρόσβαση τρίτων σε έγγραφα δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε παραβιάσεις του καθεστώτος εμπιστευτικότητας του ΕΣΚΤ.

2.2.4 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

2.2.4.1 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης προβλέπεται στο άρθρο 101 (1) της Συνθήκης, το οποίο απαγορεύει στην ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ των κρατών-μελών να παρέχουν υπεραναλήψεις ή άλλης μορφής πιστωτικές διευκολύνσεις προς κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών-μελών και επίσης απαγορεύει στην ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ να αγοράζουν χρεόγραφα απευθείας από τους παραπάνω φορείς του δημόσιου τομέα. Η Συνθήκη περιέχει μία εξαίρεση από αυτή την απαγόρευση: η απαγόρευση δεν ισχύει προκειμένου για πιστωτικά ιδρύματα του δημόσιου τομέα τα οποία, στο πλαίσιο της παροχής ρευστών διαθεσίμων εκ μέρους των κεντρικών τραπεζών, πρέπει να εξομοιώνονται προς τα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα (άρθρο 101 (2) της Συνθήκης). Επίσης, Η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ μπορούν να ενεργούν ως εντολοδόχοι για λογαριασμό των ως άνω φορέων του δημόσιου τομέα (άρθρο 21.2 του Καταστατικού). Το ακριβές πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης αποσαφηνίζεται περαιτέρω στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93 της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για τον προσδιορισμό των εννοιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των απαγορεύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 104 και 104B (1) της Συνθήκης⁸ (ήδη άρθρα 101 και 103 (1)), ο οποίος καθιστά σαφές ότι η απαγόρευση περιλαμβάνει κάθε χρηματοδότηση υποχρεώσεων του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων.

⁸ ΕΕ L 332, 31.12.1993, σελ. 1.

Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης έχει θεμελιώδη σημασία προκειμένου να διασφαλίζεται ότι δεν παρακωλύεται ο πρωταρχικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής (δηλαδή η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών). Επιπλέον, η χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα μέσω των κεντρικών τραπεζών ελαττώνει την πίεση για δημοσιονομική πειθαρχία. Ως εκ τούτου, η απαγόρευση πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, ώστε να διασφαλίζεται η αυστηρή εφαρμογή της, με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων και μόνο εξαιρέσεων που προβλέπονται περιοριστικώς στο άρθρο 101 (2) της Συνθήκης και στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93. Η γενική θέση της ΕΚΤ όσον αφορά τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας προς την απαγόρευση διαμορφώθηκε κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων των κρατών-μελών με την ΕΚΤ επί προτεινόμενων νομοθετικών ρυθμίσεων βάσει του άρθρου 105 (4) της Συνθήκης.⁹

⁹ Ορισμένες διαπλαστικού χαρακτήρα γνώμες του ΕΝΙ/της ΕΚΤ σ' αυτό τον τομέα είναι οι εξής:

- CON/95/8 της 10ης Μαΐου 1995, η οποία ζητήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών της Σουηδίας δυνάμει του άρθρου 109 (ΣΤ) (6) της Συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ("Συνθήκη") και του άρθρου 5.3 του Καταστατικού του ΕΝΙ ("Καταστατικό") σχετικά με σχέδιο νόμου της κυβέρνησης για τη θέσπιση απαγόρευσης όσον αφορά τη νομισματική χρηματοδότηση ("νομοσχέδιο"),
- CON/97/16 της 27ης Αυγούστου 1997, η οποία ζητήθηκε από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών της Αυστρίας δυνάμει του άρθρου 109 (ΣΤ) (6) της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ("Συνθήκη") και του άρθρου 5.3 του Καταστατικού του ΕΝΙ όπως αναλύονται στην Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1993 (93/717/ΕΚ) ("Απόφαση"), σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για τη συμμετοχή της Αυστρίας στη νέα συμφωνία δανεισμού του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου,
- CON/2001/32 της 11ης Οκτωβρίου 2001 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Πορτογαλίας σχετικά με σχέδιο νομοθετικού διατάγματος για την τροποποίηση του νομικού πλαισίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοοικονομικών εταιριών,
- CON/2003/27 της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης,
- CON/2005/1 της 3ης Φεβρουαρίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της Ιταλίας επί σχεδίου νόμου που τροποποιεί το νομοθετικό διάταγμα αρ. 7 της 25ης Ιανουαρίου 1999, όπως μετατράπηκε με το Νόμο αριθ. 74 της 25ης Μαρτίου 1999, και αφορά επείγουσες διατάξεις σχετικά με την ιταλική συμμετοχή στις παρεμβάσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών κρίσεων των χωρών-μελών του,
- CON/2005/24 της 15ης Ιουλίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Τσεχικής Δημοκρατίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την ενοποίηση εποπτικών αρχών της χρηματοπιστωτικής αγοράς,
- CON/2005/29 της 11ης Αυγούστου 2005 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για την καταβολή της συνεισφοράς της Αυστρίας στο ταμείο αρωγής που διαχειρίζεται το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για τις χαμηλού εισοδήματος αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν πληγεί από θεομηνίες,
- CON/2005/50 της 1ης Δεκεμβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της Narodna banka Slovenska επί σχεδίου νόμου που τροποποιεί το Νόμο αριθ. 118/1996 σχετικά με την προστασία των τραπεζικών καταθέσεων και τροποποιήσεις ορισμένων νόμων, όπως τελευταία τροποποιήθηκαν,
- CON/2005/60 της 30ής Δεκεμβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της Lietuvos bankas σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την Lietuvos bankas,
- CON/2006/4 της 27ης Ιανουαρίου 2006 κατόπιν αιτήματος της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί τους νόμους για την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου του 2002 και του 2003,
- CON/2006/15 της 9ης Μαρτίου 2006 κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Οικονομικών της Πολωνίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- CON/2006/17 της 13ης Μαρτίου 2006 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Σλοβενίας σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την Banka Slovenije,
- CON/2006/23 της 22ης Μαΐου 2006 κατόπιν αιτήματος της Κεντρικής Τράπεζας της Μάλτας σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την Central Bank of Malta, και
- CON/2006/58 της 15ης Δεκεμβρίου κατόπιν αιτήματος της Κεντρικής Τράπεζας της Μάλτας σχετικά με τροποποιήσεις του νόμου για την Central Bank of Malta.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΟΥΝ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Γενικώς, το άρθρο 101 της Συνθήκης, όπως συμπληρώθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93, δεν είναι απαραίτητο να μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία διότι και τα δύο αυτά νομοθετήματα έχουν ευθεία εφαρμογή. Εάν πάντως αυτές οι ευθείας εφαρμογής κοινοτικές διατάξεις αναπαράγονται σε εθνικές νομοθετικές διατάξεις, αυτές δεν επιτρέπεται να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης ούτε να διευρύνουν το φάσμα των εξαιρέσεων που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο. Παραδείγματος χάριν, διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που προβλέπει τη χρηματοδότηση από την ΕθνΚΤ οικονομικών υποχρεώσεων του οικείου κράτους-μέλους έναντι διεθνών οικονομικών οργανισμών (πλην του ΔΝΤ, που εξαιρείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3606/93) ή έναντι τρίτων χωρών δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ Ή ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ

Η εθνική νομοθεσία δεν επιτρέπεται να απαιτεί από την οικεία ΕθνΚΤ να χρηματοδοτεί φορείς του δημόσιου τομέα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ούτε ανειλημμένες υποχρεώσεις του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων. Παραδείγματος χάριν, δεν είναι συμβατές προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις που θεσπίζουν δυνατότητα ή υποχρέωση της ΕθνΚΤ να χρηματοδοτεί δικαστικά ή οιονεί δικαστικά όργανα τα οποία είναι ανεξάρτητα από την ΕθνΚΤ και λειτουργούν ως προέκταση του κράτους.

ΑΝΑΛΗΨΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Εθνική νομοθετική διάταξη που απαιτεί από την οικεία ΕθνΚΤ την ανάληψη των υποχρεώσεων ενός άλλοτε αυτοτελούς δημόσιου φορέα, λόγω της αναδιοργάνωσης ορισμένων αρμοδιοτήτων και καθηκόντων σε εθνικό επίπεδο (π.χ. στο πλαίσιο της μεταβίβασης στην ΕθνΚΤ ορισμένων εποπτικών καθηκόντων που άλλοτε υπάγονταν στην αρμοδιότητα του κράτους ή αυτοτελών δημόσιων αρχών ή φορέων), χωρίς παράλληλα να προβλέπει ότι η ΕθνΚΤ δεν ευθύνεται για τυχόν οικονομικές οφειλές που απορρέουν από τις προηγούμενες δραστηριότητες των εν λόγω πρώην αυτοτελών δημόσιων φορέων, δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ Ή/ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Εθνική νομοθετική διάταξη που προβλέπει τη χρηματοδότηση πιστωτικών ιδρυμάτων από την ΕθνΚΤ, πέραν της χρηματοδότησης που εμπίπτει στις αρμοδιότητές της ως κεντρικής τράπεζας (π.χ. στο πλαίσιο της νομισματικής

πολιτικής, των συστημάτων πληρωμών ή παρεμβάσεων για την προσωρινή ενίσχυση της ρευστότητας), ιδίως με σκοπό την ενίσχυση αφερέγγυων πιστωτικών ιδρυμάτων ή/και άλλων χρηματοοικονομικών οργανισμών, δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ

Η Οδηγία για τα Συστήματα Εγγύησης των Καταθέσεων¹⁰ και η Οδηγία για τα Συστήματα Αποζημίωσης των Επενδυτών¹¹ προβλέπουν ότι το κόστος της χρηματοδότησης των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων και των συστημάτων αποζημίωσης των επενδυτών πρέπει να βαρύνει τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και τις εταιρίες επενδύσεων, αντίστοιχα. Εθνική νομοθετική διάταξη η οποία προβλέπει ότι η ΕθνΚΤ χρηματοδοτεί εθνικό δημόσιο σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων που καλύπτει πιστωτικά ιδρύματα ή εθνικό σύστημα αποζημίωσης των επενδυτών που καλύπτει εταιρίες επενδύσεων δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης, εφόσον δεν έχει βραχυχρόνιο χαρακτήρα, δεν αποσκοπεί στην αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων, δεν διακυβεύεται η συστημική σταθερότητα και οι συναφείς αποφάσεις δεν παραμένουν στη διακριτική ευχέρεια της ΕθνΚΤ.

2.2.4.2 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

Οι ΕθνΚΤ, ως δημόσιες αρχές, δεν επιτρέπεται να λαμβάνουν μέτρα τα οποία παρέχουν στο δημόσιο τομέα προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εφόσον αυτά τα μέτρα δεν υπαγορεύονται από λόγους προληπτικής εποπτείας. Επιπλέον, οι κανόνες που θεσπίζουν οι ΕθνΚΤ σχετικά με τη χρήση χρεογράφων ως ασφαλειών δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την καταστρατήγηση της απαγόρευσης της προνομιακής πρόσβασης.¹² Η νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα αυτό δεν επιτρέπεται να θεσπίζει τέτοια προνομιακή πρόσβαση.

Η παρούσα έκθεση εξετάζει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας που υιοθετούν οι ΕθνΚΤ και των καταστατικών τους προς την προβλεπόμενη στη Συνθήκη απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης. Πάντως, δεν προδικάζει τυχόν αξιολόγηση του κατά πόσον νόμοι, κανονισμοί ή διοικητικές πράξεις των κρατών-μελών, με την επίφαση της συνδρομής λόγων προληπτικής εποπτείας, χρησιμοποιούνται για την καταστρατήγηση της απαγόρευσης της προνομιακής

¹⁰ Αιτιολογική σκέψη 23 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων (ΕΕ L 135, 31.5.1994, σελ. 5).

¹¹ Αιτιολογική σκέψη 23 της Οδηγίας 97/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1997 σχετικά με τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών (ΕΕ L 84, 26.3.1997, σελ. 22).

¹² Βλ. το άρθρο 3 (2) και την αιτιολογική σκέψη 10 του Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 3604/93 της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για την αποσαφήνιση των εννοιών για την εφαρμογή της απαγόρευσης της προνομιακής πρόσβασης που αναφέρεται στο άρθρο 104α (ήδη άρθρο 102) της Συνθήκης (ΕΕ L 332, 31.12.1993, σελ. 4).

πρόσβασης. Μια τέτοια αξιολόγηση δεν εμπίπτει στο αντικείμενο της παρούσας έκθεσης.

2.2.5 ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Το ευρώ είναι το ενιαίο νόμισμα των κρατών-μελών που το έχουν υιοθετήσει. Προκειμένου να καταδειχθεί το ενιαίο του νομίσματος, το κοινοτικό δίκαιο επιτάσσει την ενιαία γραφή της λέξης “euro” στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού σε όλες τις κοινοτικές και εθνικές νομοθετικές διατάξεις, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων.

Στη σύνοδο που πραγματοποιήσε στη Μαδρίτη στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι «το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι “ευρώ”[euro]», ότι «η ονομασία ... πρέπει να είναι η ίδια σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων» και ότι «η ειδική ονομασία “ευρώ” θα χρησιμοποιείται αντί του γενικού όρου “ECU” ο οποίος χρησιμοποιείται στη Συνθήκη για την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα». Και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληγε: «οι κυβερνήσεις των δεκαπέντε κρατών-μελών επέτυχαν την κοινή συμφωνία ότι αυτή η απόφαση αποτελεί τη συμφωνημένη και οριστική ερμηνεία των οικείων διατάξεων της Συνθήκης». Αυτή η σαφής και οριστική συμφωνία μεταξύ αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των κρατών-μελών επιβεβαιώθηκε σε όλες τις κοινοτικές νομικές πράξεις που αναφέρονται στο ευρώ, οι οποίες χρησιμοποιούν πάντοτε ενιαίο τρόπο γραφής της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος σε όλες τις επίσημες κοινοτικές γλώσσες. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι ο ενιαίος τρόπος γραφής του ευρώ, όπως συμφωνήθηκε μεταξύ των κρατών-μελών, διατηρήθηκε στα κοινοτικά νομοθετήματα περί νομίσματος.¹³ Ο πρόσφατος κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2169/2005 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 2005 που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 για την εισαγωγή του ευρώ¹⁴ επιβεβαιώνει τον ορθό τρόπο γραφής της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος. Πρώτον, ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 974/98, σε όλες τις γλωσσικές παραλλαγές του, ορίζει ότι «το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι “ευρώ” [euro]». Δεύτερον, σε όλες τις γλωσσικές παραλλαγές του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2169/2005 γίνεται αναφορά στο «ευρώ» [euro].

Το 2003 όλα τα κράτη-μέλη κύρωσαν την Απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο της 21ης Μαρτίου 2003, συνερχόμενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, περί τροποποίησεως του άρθρου 10.2 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος

¹³ Βλ. τον Κανονισμό (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 1103/97 της 17ης Ιουνίου 1997 σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162, 19.6.1997, σελ. 1), τον Κανονισμό (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 974/98 της 3ης Μαΐου 1998 σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 1) και τον Κανονισμό (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 2866/98 της 31ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τις ισοτιμίες μετατροπής μεταξύ του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών-μελών που υιοθετούν το ευρώ (ΕΕ L 359, 31.12.1998, σελ. 1), οι οποίοι τροποποιήθηκαν το 2000 για την εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα. Βλ. επίσης τις νομικές πράξεις που υιοθετήθηκαν από την Κοινότητα όσον αφορά τα κέρματα ευρώ το 1998 και το 1999.

¹⁴ ΕΕ L 346, 29.12.2005, σελ. 1.

Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας,¹⁵ όπου, για μία ακόμη φορά, και μάλιστα σε κανόνα πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου, το όνομα του ενιαίου νομίσματος ορθογραφείται με πανομοιότυπο τρόπο σε όλες τις γλωσσικές παραλλαγές.

Αυτή η σαφής και οριστική θέση των κρατών-μελών δεσμεύει και τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Το άρθρο 5 (3) της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως ορίζει ότι «τα νέα κράτη-μέλη ευρίσκονται στην ίδια θέση με τα παρόντα κράτη-μέλη όσον αφορά τις δηλώσεις, ψηφίσματα ή άλλες θέσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς και εκείνες του Συμβουλίου, που αφορούν την Κοινότητα ή την Ένωση και υιοθετήθηκαν με κοινή συμφωνία από τα κράτη-μέλη• κατά συνέπεια, σέβονται τις αρχές και κατευθύνσεις που απορρέουν από αυτές τις δηλώσεις, ψηφίσματα ή άλλες θέσεις και λαμβάνουν τα μέτρα που ενδέχεται να καταστούν αναγκαία για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή τους».

Με βάση τα ανωτέρω και λαμβανομένης υπόψη της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας να καθορίζει το όνομα του ενιαίου νομίσματος, οποιοσδήποτε αποκλίσεις από αυτό τον κανόνα δεν συνάδουν προς τη Συνθήκη και πρέπει να αρθούν. Αν και η αρχή αυτή ισχύει για κάθε μορφή εθνικής νομοθεσίας, οι αξιολογήσεις κατά χώρα, όπως περιέχονται στα αντίστοιχα κεφάλαια, επικεντρώνονται στα καταστατικά των ΕθνΚΤ και στους νόμους τους σχετικούς με τη μετάβαση στο ευρώ.

2.2.6 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας (δηλ. των καταστατικών των ΕθνΚΤ, αλλά και άλλων νόμων) οι οποίες εμποδίζουν την εκτέλεση καθηκόντων που αφορούν το Ευρωσύστημα ή τη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις της ΕΚΤ είναι ασυμβίβαστες προς την αποτελεσματική λειτουργία του Ευρωσυστήματος αφότου το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος υιοθετήσει το ευρώ. Ως εκ τούτου, η εθνική νομοθεσία πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να καταστεί συμβατή προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό σε σχέση με τα καθήκοντα που αφορούν το Ευρωσύστημα. Προκειμένου να συμμορφωθεί προς το άρθρο 109 της Συνθήκης, η εθνική νομοθεσία έπρεπε να προσαρμοστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει εξασφαλιστεί η συμβατότητά της μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ (στην περίπτωση της Σουηδίας) και μέχρι την 1η Μαΐου 2004 (στην περίπτωση των κρατών-μελών που εντάχθηκαν στην ΕΕ αυτή την ημερομηνία). Ωστόσο, οι καταστατικές υποχρεώσεις που αφορούν την πλήρη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα δεν χρειάζεται να τεθούν σε ισχύ πριν από την πλήρη ενσωμάτωση, δηλ. την ημερομηνία κατά την οποία το κράτος-μέλος με παρέκκλιση θα υιοθετήσει το ευρώ.

¹⁵ ΕΕ L 83, 1.4.2003, σελ. 66.

Στην παρούσα έκθεση εξετάζονται κυρίως οι τομείς όπου οι καταστατικές διατάξεις ενδέχεται να εμποδίζουν τη συμμόρφωση μιας ΕθνΚΤ προς τις απαιτήσεις του Ευρωσυστήματος. Πρόκειται μεταξύ άλλων για διατάξεις που μπορεί να εμποδίσουν τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ στην εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής την οποία χαράζουν τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ ή την εκτέλεση των καθηκόντων των διοικητών ως μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ ή δεν αναγνωρίζουν τα προνόμια της ΕΚΤ. Διακρίνονται οι εξής τομείς: σκοποί της οικονομικής πολιτικής, καθήκοντα, χρηματοοικονομικές διατάξεις, συναλλαγματική πολιτική και διεθνής συνεργασία. Τέλος, εξετάζονται και άλλοι τομείς όπου ενδέχεται να απαιτούνται προσαρμογές του καταστατικού της ΕθνΚΤ.

2.2.6.1 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η πλήρης ενσωμάτωση μιας ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα προϋποθέτει ότι οι καταστατικοί της σκοποί είναι συμβατοί προς τους σκοπούς του ΕΣΚΤ, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Καταστατικού. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι απαιτείται η προσαρμογή εκείνων των καταστατικών σκοπών που έχουν «εθνική χροιά» – π.χ. περιπτώσεις όπου οι καταστατικές διατάξεις αναφέρονται σε υποχρέωση άσκησης της νομισματικής πολιτικής στο πλαίσιο της γενικής οικονομικής πολιτικής του κράτους-μέλους.

2.2.6.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Τα καθήκοντα της ΕθνΚΤ κράτους-μέλους που έχει υιοθετήσει το ευρώ καθορίζονται πρωτίστως από τη Συνθήκη και το Καταστατικό, λόγω της ιδιότητάς της ως αναπόσπαστου μέρους του Ευρωσυστήματος. Για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 109 της Συνθήκης, πρέπει, επομένως, οι διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που αφορούν τα καθήκοντά τους να συγκρίνονται με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και να αίρονται οι τυχόν ασυμβατότητες.¹⁶ Αυτό ισχύει για οποιαδήποτε διάταξη η οποία, μετά την υιοθέτηση του ευρώ και την ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα, θα παρακώλυε την εκτέλεση καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, ειδικότερα δε για τις διατάξεις που δεν αναγνωρίζουν τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ βάσει του Κεφαλαίου IV του Καταστατικού.

Οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας περί νομισματικής πολιτικής πρέπει να αναγνωρίζουν ότι η νομισματική πολιτική της Κοινότητας ασκείται μέσω του Ευρωσυστήματος.¹⁷ Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ είναι δυνατόν να περιέχουν διατάξεις σχετικά με τα μέσα άσκησης της νομισματικής πολιτικής. Οι εν λόγω διατάξεις θα πρέπει να συγκρίνονται με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του

¹⁶ Βλ. ιδίως τα άρθρα 105 και 106 της Συνθήκης και τα άρθρα 3 έως 6 και 16 του Καταστατικού.

¹⁷ Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης, πρώτη περίπτωση.

Καταστατικού και να αίρονται οι τυχόν ασυμβατότητες, προκειμένου να επιτευχθεί συμμόρφωση προς το άρθρο 109 της Συνθήκης.

Διατάξεις της νομοθεσίας κράτους-μέλους που εκχωρούν στην οικεία ΕθνΚΤ το αποκλειστικό δικαίωμα να εκδίδει τραπεζογραμμάτια πρέπει να αναγνωρίζουν ότι, μετά την υιοθέτηση του ευρώ από το συγκεκριμένο κράτος-μέλος, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμμάτων ευρώ, σύμφωνα με το άρθρο 106 (1) της Συνθήκης και το άρθρο 16 του Καταστατικού. Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που επιτρέπουν στις κυβερνήσεις να ασκούν επιρροή σχετικά με θέματα όπως η ονομαστική αξία, η παραγωγή, η ποσότητα και η απόσυρση των τραπεζογραμμάτων ευρώ πρέπει επίσης, ανάλογα με την περίπτωση, είτε να καταργούνται είτε να αναγνωρίζουν τις εξουσίες της ΕΚΤ σε σχέση με τα τραπεζογραμμάτια ευρώ, κατά τα οριζόμενα στις προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Όσον αφορά τα κέρματα, ανεξάρτητα από τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ κυβερνήσεων και ΕθνΚΤ σ' αυτό τον τομέα, οι σχετικές διατάξεις πρέπει να αναγνωρίζουν την αρμοδιότητα της ΕΚΤ να εγκρίνει την ποσότητα των εκδιδόμενων κερμάτων ευρώ μετά την υιοθέτηση του ευρώ από το συγκεκριμένο κράτος-μέλος.

Ως προς τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων,¹⁸ όσα εκ των κρατών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ δεν μεταβιβάζουν τα επίσημα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα¹⁹ στην οικεία ΕθνΚΤ παραβαίνουν τη Συνθήκη. Επίσης, το δικαίωμα τρίτου, π.χ. της κυβέρνησης ή του κοινοβουλίου, να επηρεάζει τις αποφάσεις μιας ΕθνΚΤ σχετικά με τη διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων δεν συνάδει προς την τρίτη περίπτωση του άρθρου 105 (2) της Συνθήκης. Επιπλέον, οι ΕθνΚΤ πρέπει να παρέχουν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα κατ' αναλογία προς το μερίδιο συμμετοχής τους στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να υφίστανται νομικά προσκόμματα στη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων από τις ΕθνΚΤ προς την ΕΚΤ.

2.2.6.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οι χρηματοοικονομικές διατάξεις του Καταστατικού περιλαμβάνουν κανόνες σχετικά με τη λογιστική,²⁰ το λογιστικό έλεγχο,²¹ την εγγραφή στο κεφάλαιο,²² τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων²³ και το νομισματικό εισόδημα.²⁴ Οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι σε θέση να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από αυτές τις

¹⁸ Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης, τρίτη περίπτωση.

¹⁹ Με εξαίρεση τα τρέχοντα ταμειακά υπόλοιπα σε συνάλλαγμα, τα οποία επιτρέπεται να κατέχουν οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών σύμφωνα με το άρθρο 105 (3) της Συνθήκης.

²⁰ Άρθρο 26 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ.

²¹ Άρθρο 27 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ.

²² Άρθρο 28 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ.

²³ Άρθρο 30 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ.

²⁴ Άρθρο 32 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ.

διατάξεις και, ως εκ τούτου, κάθε διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που δεν συνάδει προς αυτές πρέπει να καταργηθεί.

2.2.6.4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση είναι δυνατόν να διατηρήσουν στην εθνική νομοθεσία τους διατάξεις οι οποίες προβλέπουν ότι αρμόδια για τη συναλλαγματική πολιτική είναι η κυβέρνηση και ότι η οικεία ΕθνΚΤ έχει συμβουλευτικό ή/και εκτελεστικό ρόλο. Πάντως, η νομοθεσία αυτή πρέπει, το αργότερο την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ, να αντανakλά το γεγονός ότι η αρμοδιότητα για τη συναλλαγματική πολιτική της ζώνης του ευρώ έχει εκχωρηθεί στο κοινοτικό επίπεδο σύμφωνα με το άρθρο ΙΙΙ της Συνθήκης, το οποίο αναθέτει την αρμοδιότητα για την άσκηση της εν λόγω πολιτικής στο Συμβούλιο της ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την ΕΚΤ.

2.2.6.5 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Για την υιοθέτηση του ευρώ, η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι συμβατή προς το άρθρο 6.1 του Καταστατικού, το οποίο προβλέπει ότι στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας σχετικά με τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα, η ΕΚΤ αποφασίζει τον τρόπο εκπροσώπησης του ΕΣΚΤ. Επιπλέον, η εθνική νομοθεσία πρέπει να επιτρέπει τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ σε διεθνείς νομισματικούς οργανισμούς, με την επιφύλαξη της έγκρισης από την ΕΚΤ (άρθρο 6.2 του Καταστατικού).

2.2.6.6 ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Πέραν των ανωτέρω θεμάτων, στην περίπτωση ορισμένων κρατών-μελών μπορεί να υπάρχουν και άλλοι τομείς στους οποίους χρειάζεται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας (π.χ. συστήματα εκκαθάρισης και πληρωμών, ανταλλαγή πληροφοριών).

3 ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

3.1 ΚΥΠΡΟΣ

Κατά την περίοδο αναφοράς, ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ στην Κύπρο ήταν 2,0%, δηλ. πολύ χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς (3,0%) που προβλέπει η Συνθήκη. Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να μειωθεί ελαφρά τους προσεχείς μήνες.

Από την αναδρομική εξέταση σε μια μακρότερη περίοδο προκύπτει ότι ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στην Κύπρο ήταν συγκρατημένος, και μόνο περιστασιακά υπήρξαν περίοδοι σχετικά υψηλού πληθωρισμού. Μεταξύ 1997 και 2006 ο πληθωρισμός κυμάνθηκε ως επί το πλείστον περί το 2-3%, αλλά το 2000 και το 2003 αυξήθηκε σε 4,9% και 4,0% αντίστοιχα, αντανakλώντας κυρίως τη μεγάλη άνοδο των τιμών της ενέργειας και των ειδών διατροφής, καθώς και τη σταδιακή εναρμόνιση (στο πλαίσιο της ένταξης στην ΕΕ) του ειδικού φόρου κατανάλωσης καυσίμων και του συντελεστή του ΦΠΑ από 10% σε 15% την περίοδο 2002-2003. Αυτή η εξέλιξη του πληθωρισμού αντανakλά μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τη μακρά παράδοση (από το 1960) συναλλαγματικών καθεστώτων που βασίζονται σε σύνδεση της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Το 1992 η λίρα Κύπρου συνδέθηκε με το ECU και αργότερα με το ευρώ, ενώ στις 2 Μαΐου 2005 εντάχθηκε στον ΜΣΙ II με τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Στα σχετικά συγκρατημένα επίπεδα πληθωρισμού συνέβαλε η απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και των κλάδων δικτύων. Αντίθετα, η δημοσιονομική πολιτική γενικά δεν έχει υποστηρίξει πλήρως τη σταθερότητα των τιμών από το 1996, αν και τα τελευταία χρόνια έγινε πιο υποστηρικτική. Η συνολικά σχετικά συγκρατημένη εξέλιξη του πληθωρισμού μεταξύ 1998 και 2001 θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της εύρωστης οικονομικής ανάπτυξης, ο πραγματικός ρυθμός της οποίας ήταν κοντά στο 5% κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου. Το 2002 και το 2003 υποχώρησε σε περίπου 2%, αλλά επιταχύνθηκε εκ νέου σε σχεδόν 4% το 2004-2006. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε κάπως από το 2002, αλλά παραμένει σχετικά σταθερό, και η αγορά εργασίας στην Κύπρο είναι σχετικά ευέλικτη. Μετά από την πολύ μεγάλη άνοδο των μισθών το 2002 και το 2003, ιδίως στο δημόσιο τομέα, οι μισθολογικές πιέσεις υποχώρησαν σημαντικά τα δύο επόμενα χρόνια, οδηγώντας σε μέτριες αυξήσεις του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Οι τιμές των εισαγομένων υπήρξαν κατά διαστήματα ευμετάβλητες και ελαφρώς ανοδικές από το 2003 και μετά, ακολουθώντας τις υψηλότερες τιμές του πετρελαίου. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ παρουσίασε σταδιακή αύξηση στις αρχές του 2006, φθάνοντας το 2,7% τον Αύγουστο, και στη συνέχεια μειώθηκε σε 1,4% το Μάρτιο του 2007, στο πλαίσιο της υποχώρησης των τιμών της ενέργειας.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται από 1,3% έως 2,1% για το 2007 και από 1,9% έως 2,1% για το 2008. Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προβολές για τον πληθωρισμό είναι κυρίως ανοδικοί και συνδέονται με την αύξηση του χαμηλότερου συντελεστή ΦΠΑ σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες, στο πλαίσιο της εναρμόνισης που έχει προγραμματιστεί για την 1η Ιανουαρίου 2008, και αναμένεται να προσθέσει περίπου 1 εκατοστιαία μονάδα στον πληθωρισμό. Επίσης συνδέονται με τις πιθανές δευτερογενείς επιδράσεις προηγούμενων και αναμενόμενων μελλοντικών αυξήσεων του πληθωρισμού, μια ενδεχόμενη δυσμενή εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου και τις μισθολογικές εξελίξεις, στο πλαίσιο της ταχείας αύξησης της εγχώριας ζήτησης και των πιστώσεων. Η προς τα κάτω σύγκλιση των επιτοκίων των δανείων σε εγχώριο νόμισμα προς τα επίπεδα της ζώνης του ευρώ και οι μειώσεις των υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αποτελούν πρόσθετους ανοδικούς κινδύνους για τον πληθωρισμό. Οι κίνδυνοι προς τα κάτω απόκλισης συνδέονται με τη συνέχιση της επίδρασης που ασκεί η απελευθέρωση ορισμένων τομέων (π.χ. τηλεπικοινωνίες και ενέργεια), με τη συγκράτηση των μισθών στο δημόσιο τομέα, με τις αυξημένες ροές ξένων εργατών, που είναι δυνατόν να ασκήσουν καθοδικές πιέσεις στην αύξηση των μισθών, και με ενδεχόμενη ευνοϊκή εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου. Επιπλέον, μια πιθανή εξασθένηση της διεθνούς ζήτησης και οι επιπτώσεις της στις εξαγωγές τουριστικών υπηρεσιών αποτελούν έναν ακόμη κίνδυνο προς τα κάτω απόκλισης.

Η Κύπρος δεν υπόκειται επί του παρόντος σε απόφαση του Συμβουλίου για ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2006) η Κύπρος κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 1,5% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι το 2007 ο λόγος του ελλείμματος θα μειωθεί σε 1,4%. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ ήταν 65,3% το 2006 και προβλέπεται να υποχωρήσει περαιτέρω στο 61,5% το 2007, δηλ. να παραμείνει υψηλότερος από την τιμή αναφοράς (60%). Απαιτείται περαιτέρω δημοσιονομική προσαρμογή προκειμένου η Κύπρος να επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος στο πρόγραμμα σύγκλισης του Δεκεμβρίου 2006 προσδιορίζεται ποσοτικά ως κυκλικά διορθωμένο έλλειμμα ύψους 0,5% του ΑΕΠ το 2008, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ το 2006.

Σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Κύπρος αναμένεται να σημειώσει σημαντική αύξηση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού μεταξύ 2004 και 2050, κατά 11,8 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, τη μεγαλύτερη ανάμεσα στα κράτη-

μέλη της ΕΕ. Η επιβάρυνση αυτή θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά αποκτήσουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Η λίρα Κύπρου συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλ. έχει συμπληρώσει τη διετή περίοδο αναφοράς (Μάιος 2005-Απρίλιος 2007). Η κεντρική ισοτιμία του κυπριακού νομίσματος ορίστηκε σε 0,585274 λίρες ανά ευρώ – με την ίδια ισοτιμία είχε συνδεθεί η λίρα μονομερώς προς το ευρώ στην αρχή του 1999 – με κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε σε ρητές δεσμεύσεις τις οποίες ανέλαβαν οι κυπριακές αρχές σε διάφορους τομείς πολιτικής. Από την ένταξη της στον ΜΣΙ ΙΙ, η Κύπρος συνέχισε να ασκεί συναλλαγματική πολιτική σταθερότητας του νομίσματος έναντι του ευρώ. Η λίρα παρέμεινε κοντά και ελαφρώς ανατιμημένη σε σχέση με την κεντρική της ισοτιμία, εμφανίζοντας επίσης πολύ μικρή μεταβλητότητα. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών μειώθηκαν σταδιακά προς το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας Κύπρου προσέγγιζε το Μάρτιο του 2007 τον ιστορικό μέσο όρο, όπως υπολογίζεται από τον Ιανουάριο του 1996 και από την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Κύπρος καταγράφει σχεδόν συνεχώς ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα. Τα τελευταία χρόνια, αυτά τα ελλείμματα αυξήθηκαν – από 2,0% του ΑΕΠ το 2003 σε 5,9% του ΑΕΠ το 2006 – λόγω κυρίως της διεύρυνσης του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών, ενώ το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο. Μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης αυτών των ελλειμμάτων προέρχεται από καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων (εν μέρει επανεπενδύσεις κερδών) και από εισροές κεφαλαίων με τη μορφή «λοιπών επενδύσεων», στις οποίες περιλαμβάνονται οι καταθέσεις μη κατοίκων σε τράπεζες-κατοίκους και τα δάνεια. Καθώς οι εισροές κεφαλαίων ήταν υψηλότερες από το έλλειμμα του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων μεταξύ 2004 και 2006, η Κύπρος κατέγραψε συσσώρευση επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων κατά την εν λόγω περίοδο.

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,2% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,4%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στην Κύπρο και η διαφορά τους σε σχέση με τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων στη ζώνη του ευρώ γενικώς έχουν μειωθεί τα τελευταία χρόνια.

Συμπερασματικά, όσον αφορά το μέλλον, η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει τη διατηρήσιμη και αξιόπιστη πορεία της προς τη δημοσιονομική προσαρμογή, βασιζόμενη σε διαρθρωτικά μέτρα, και να βελτιώσει τις δημοσιονομικές επιδόσεις

της μειώνοντας αισθητά τον υψηλό λόγο του χρέους της. Είναι σημαντικό, ιδίως στο δημόσιο τομέα, να διατηρηθούν οι συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις που θα λαμβάνουν υπόψη την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Επιπλέον, είναι απαραίτητο η Κύπρος να προχωρήσει σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των αγορών προϊόντων και εργασίας. Παραδείγματος χάριν, θα πρέπει να αναθεωρηθεί ο μηχανισμός τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών και ορισμένων κοινωνικών παροχών (επιδόματα κόστους ζωής) ούτως ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι πληθωριστικής αδράνειας. Τέτοιου είδους διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις όχι μόνο θα καταστήσουν την οικονομία ανθεκτικότερη στις διαταραχές αλλά και θα δημιουργήσουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη και αύξηση της απασχόλησης. Τέλος, ενδεχόμενη επανένωση της Κύπρου θα μπορούσε να συνεπάγεται πρόσθετες διαρθρωτικές και δημοσιονομικές προκλήσεις, ανάλογα με τις συγκεκριμένες οικονομικές και δημοσιονομικές ρυθμίσεις.

Μετά την πρόσφατη τροποποίηση του νόμου για τη Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, το καταστατικό της είναι συμβατό προς τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού για το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Cyprus - Economic indicators of convergence (excluding the exchange rate criterion)

	HICP inflation ¹⁾	Long-term interest rate ²⁾	General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	General government gross debt ⁴⁾
2005	2.0	5.2	-2.3	69.2
2006	2.2	4.1	-1.5	65.3
2007	2.0 ⁴⁾	4.2 ⁴⁾	-1.4	61.5
Reference value	3.0 ^{4),5)}	6.4 ^{4),5)}	-3.0	60.0

Sources: ESCB and European Commission.

1) Annual average percentage change.

2) In percentages, annual average.

3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 provided by the European Commission.

4) Referring to the period: April 2006 to March 2007.

5) The best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden

Cyprus – Economic indicators of convergence (excluding the exchange rate criterion)	Κύπρος – Οικονομικοί δείκτες σύγκλισης (πλην του κριτηρίου για τη συναλλαγματική ισοτιμία)
HICP inflation ¹⁾	Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ¹⁾
Long-term interest rate ²⁾	Μακροπρόθεσμο επιτόκιο ²⁾
General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης ³⁾
General government gross debt ³⁾	Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης ³⁾
Reference value	Τιμή αναφοράς
Sources: ESCB and European Commission.	Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
1) Annual average percentage change.	1) Μέση ετήσια εκατοστιαία μεταβολή.
2) In percentages, annual average.	2) Σε ποσοστά (%), ετήσιος μέσος όρος.
3) As a percentage of GDP. Projections for	3) Ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ. Οι προβλέψεις

2007 provided by the European Commission.	για το 2007 παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
4) Referring to the period: April 2006 to March 2007.	4) Αφορά την περίοδο Απριλίου 2006-Μαρτίου 2007.
5) The best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden.	5) Οι χώρες με την καλύτερη επίδοση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών είναι η Φινλανδία, η Πολωνία και η Σουηδία

3.2 ΜΑΛΤΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Μάλτα κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,2%, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (3,0%). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω τους επόμενους μήνες.

Από την αναδρομική εξέταση σε μια μακρότερη περίοδο προκύπτει ότι ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στη Μάλτα ήταν σχετικά σταθερός και κυμαινόταν κυρίως μεταξύ 2% και 3% την περίοδο 1999-2006. Το γεγονός ότι ο πληθωρισμός παρέμεινε σχετικά σταθερός επί μακρά περίοδο αντανakλά μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως την απόφαση της Μάλτας να διατηρήσει το καθεστώς σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας με δέσμη νομισμάτων (που καθιερώθηκε αφότου η χώρα έγινε ανεξάρτητη το 1964). Στις 2 Μαΐου 2005, η λίρα Μάλτας εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ και κατά συνέπεια συνδέθηκε με το ευρώ. Η δημοσιονομική πολιτική ήταν περισσότερο υποστηρικτική όσον αφορά την επίτευξη σταθερότητας των τιμών τα τελευταία χρόνια. Μετά από μια περίοδο εύρωστης οικονομικής ανάπτυξης τη δεκαετία του '90, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ ήταν κατά μέσο όρο υποτονικός από το 2001 και εξής, και μάλιστα δύο χρονιές κατέγραψε μείωση. Αυτή η στασιμότητα της οικονομικής δραστηριότητας αντανakλούσε αφενός τις χαμηλές επιδόσεις του εξωτερικού τομέα της οικονομίας, εν μέρει λόγω του εντονότερου ανταγωνισμού στις πιο σημαντικές αγορές προορισμού των εξαγωγών της Μάλτας, και αφετέρου εγχώριους παράγοντες, όπως οι παροδικές επιδράσεις από αναδιαρθρώσεις στο μεταποιητικό τομέα. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, η σταδιακή οικονομική ανάκαμψη που ξεκίνησε το 2005 συνεχίστηκε και το 2006, αλλά οι πιέσεις που ασκήθηκαν στις τιμές από την πλευρά της ζήτησης παρέμειναν περιορισμένες. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ μειώθηκε σημαντικά προς το τέλος του 2006 και παρέμεινε υποτονικός στις αρχές του 2007. Μετά από την κορύφωση που κατέγραψε (3,5% περίπου) στα μέσα του 2006, υποχώρησε σε επίπεδα κάτω από 1% τους δύο τελευταίους μήνες του 2006 και διαμορφώθηκε στο 0,5% το Μάρτιο του 2007. Η μείωση του πληθωρισμού στο τέλος του 2006 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εξάλειψη της επίδρασης από παλαιότερες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, οι οποίες είχαν ασκήσει σχετικά έντονη επίδραση στον πληθωρισμό της Μάλτας.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 1,4% και 2,4% για το 2007 και μεταξύ 2,1% και 2,3% για το 2008. Οι κίνδυνοι προς τα άνω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό συνδέονται κυρίως με το ενδεχόμενο μιας νέας αύξησης των παγκόσμιων τιμών της ενέργειας. Επιπλέον, αν και δεν είναι τόσο έντονη όσο σε άλλες χώρες με λιγότερο ανεπτυγμένες χρηματοπιστωτικές αγορές, η συνεχιζόμενη ταχεία πιστωτική επέκταση θα πρέπει να παρακολουθείται με προσοχή. Οι κίνδυνοι προς τα κάτω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό αφορούν επιδράσεις από τον εντονότερο ανταγωνισμό με ορισμένες αγορές προϊόντων, όπως η λιανική τροφίμων και ο κλάδος των αεροπορικών εταιριών, και από τις συνεχιζόμενες προσπάθειες εξορθολογισμού των κανονιστικών και διοικητικών διαδικασιών στο δημόσιο τομέα.

Η Μάλτα υπόκειται επί του παρόντος σε απόφαση του Συμβουλίου για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Ωστόσο, κατά το έτος αναφοράς (2006) η Μάλτα κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 2,6% του ΑΕΠ, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς. Τα μέτρα προσωρινού χαρακτήρα μείωσαν το έλλειμμα κατά 0,7% του ΑΕΠ το 2006. Αν δεν είχαν ληφθεί αυτά τα μέτρα, το έλλειμμα του 2006 θα είχε ανέλθει σε 3,3% του ΑΕΠ. Για το 2007 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μείωση του ελλείμματος σε 2,1% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 66,5% το 2006 και προβλέπεται να υποχωρήσει σε 65,9% το 2007, δηλ. θα παραμείνει υψηλότερος από την τιμή αναφοράς 60%. Απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Μάλτα να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Δεκεμβρίου 2006 ως ισοσκελισμένος προϋπολογισμός σε όρους κυκλικά διορθωμένου δημοσιονομικού αποτελέσματος, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων δαπανών για επενδύσεις προς το ΑΕΠ το 2006.

Σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Μάλτα αναμένεται να σημειώσει αύξηση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού κατά 2,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο έως το 2020, οπότε ο ρυθμός αύξησης αναμένεται να επιβραδυνθεί σε 0,3 της εκατοστιαίας μονάδας έως το 2050. Αν και στις προβολές αυτές δεν λαμβάνεται υπόψη η μεταρρύθμιση του δημόσιου συστήματος συντάξεων που αποφάσισε η Βουλή των Αντιπροσώπων το Δεκέμβριο του 2006, από την προκαταρκτική αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκύπτει ότι η μεταρρύθμιση δεν βελτιώνει τις προοπτικές όσον αφορά τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Η επιβάρυνση θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Η λίρα Μάλτας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλ. έχει συμπληρώσει τη διετή περίοδο αναφοράς (Μάιος 2005-Απρίλιος 2007). Η κεντρική ισοτιμία του νομίσματος της Μάλτας ορίστηκε σε 0,429300 λίρες ανά ευρώ – δηλ. στην τρέχουσα τιμή της αγοράς κατά την ένταξή της – με κανονικά περιθώρια διακύμανσης ± 15 . Με την ένταξή της στο μηχανισμό, η λίρα Μάλτας συνδέθηκε με το ευρώ, εγκαταλείποντας τη σύνδεσή της με δέσμη νομισμάτων (που περιλάμβανε το ευρώ, τη λίρα Αγγλίας και το δολάριο ΗΠΑ). Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε σε μια σειρά ρητών πολιτικών δεσμεύσεων που ανέλαβαν οι αρχές της Μάλτας. Όπως είχαν δηλώσει αρχικά, μετά την ένταξή της στον ΜΣΙ ΙΙ, οι αρχές της Μάλτας διατήρησαν τη συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας Μάλτας στο επίπεδο της κεντρικής ισοτιμίας της έναντι του ευρώ. Η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών μειώθηκε το 2006 και διαμορφώθηκε σε 0,2 της εκατοστιαίας μονάδας το τρίμηνο Ιανουαρίου-Μαρτίου 2007. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, το Μάρτιο του 2007 η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας Μάλτας ήταν κοντά στον ιστορικό μέσο όρο, όπως υπολογίζεται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής και μετά από την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Μάλτα καταγράφει ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων από το 1997, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα. Το έλλειμμα έφθασε το 4,9% του ΑΕΠ το 2004 και το 2005 και στη συνέχεια μειώθηκε στο 3,3% το 2006. Από το 2003 οι ροές άμεσων επενδύσεων υπεραντισταθμίζουν αυτό το έλλειμμα και οι εισροές κεφαλαίων με τη μορφή "άμεσων επενδύσεων" αντισταθμίστηκαν κατά μεγάλο μέρος από τις ισχυρές καθαρές εκροές των επενδύσεων χαρτοφυλακίου. Τόσο το 2005 όσο και το 2006 παρατηρήθηκε συσσώρευση επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων στη Μάλτα.

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων στη Μάλτα ήταν 4,3% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. αρκετά χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,4%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα τελευταία χρόνια, η διαφορά των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Μάλτας έναντι των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων της ζώνης του ευρώ γενικώς έχει μειωθεί.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Μάλτα θα πρέπει να συνεχίσει τη διατηρήσιμη και αξιόπιστη πορεία της δημοσιονομικής προσαρμογής και να βελτιώσει τις δημοσιονομικές επιδόσεις της μειώνοντας αισθητά τον υψηλό λόγο του χρέους της. Είναι επίσης σημαντικό, τόσο για το δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα, να διατηρηθούν οι συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις που αντανakλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Θα πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών παραγόντων που περιορίζουν την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ιδίως μέσω της τόνωσης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και η βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας αποτελούν βασικά στοιχεία αυτής της προσπάθειας. Τέτοιου

είδους μέτρα θα συμβάλλουν ώστε να αποκτήσουν οι αγορές μεγαλύτερη ευελιξία και κατά συνέπεια να διευκολυνθεί η προσαρμογή σε περίπτωση διαταραχών που θα αφορούν τη συγκεκριμένη χώρα ή συγκεκριμένο τομέα της οικονομίας της. Η ικανότητα απορρόφησης τέτοιων διαταραχών είναι πολύ σημαντική δεδομένου του σχετικά υψηλού βαθμού εξειδίκευσης της οικονομίας. Αυτά τα μέτρα θα δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που θα συμβάλλει στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Μετά την πρόσφατη τροποποίηση του νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας, το καταστατικό της είναι συμβατό προς τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού για το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Malta - Economic indicators of convergence (excluding the exchange rate criterion)				
	HICP inflation ¹⁾	Long-term interest rate ²⁾	General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	General government gross debt ³⁾
2005	2.5	4.6	-3.1	72.4
2006	2.6	4.3	-2.6	66.5
2007	2.2 ⁴⁾	4.3 ⁴⁾	-2.1	65.9
Reference value	3.0 ^{4),5)}	6.4 ^{4),5)}	-3.0	60.0

Sources: ESCB and European Commission.

1) Annual average percentage change.

2) In percentages, annual average.

3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 provided by the European Commission.

4) Referring to the period: April 2006 to March 2007.

5) The best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden

Malta – Economic indicators of convergence (excluding the exchange rate criterion)	Μάλτα – Οικονομικοί δείκτες σύγκλισης (πλην του κριτηρίου για τη συναλλαγματική ισοτιμία)
HICP inflation ¹⁾	Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ¹⁾
Long-term interest rate ²⁾	Μακροπρόθεσμο επιτόκιο ²⁾
General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης ³⁾
General government gross debt ³⁾	Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης ³⁾
Reference value	Τιμή αναφοράς
Sources: ESCB and European Commission.	Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
1) Annual average percentage change.	1) Μέση ετήσια εκατοστιαία μεταβολή.
2) In percentages, annual average.	2) Σε ποσοστά (%), ετήσιος μέσος όρος.
3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 provided by the European Commission.	3) Ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ. Οι προβλέψεις για το 2007 παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
4) Referring to the period: April 2006 to March 2007.	4) Αφορά την περίοδο Απριλίου 2006-Μαρτίου 2007.
5) The best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden.	5) Οι χώρες με την καλύτερη επίδοση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών είναι η Φινλανδία, η Πολωνία και η Σουηδία

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Γενική κυβέρνηση (general government): τομέας ο οποίος, όπως ορίζεται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**, αποτελείται από φορείς-κατοίκους που ασχολούνται κυρίως με την παραγωγή μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών προοριζόμενων για ατομική και συλλογική κατανάλωση ή/και με την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος και του εθνικού πλούτου. Περιλαμβάνει την κεντρική κυβέρνηση, τις περιφερειακές κυβερνήσεις, την τοπική αυτοδιοίκηση και τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης. Δεν περιλαμβάνει τους υπό κρατική ιδιοκτησία φορείς που ασκούν εμπορική δραστηριότητα, π.χ. τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Γενικό Συμβούλιο (General Council): ένα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους διοικητές όλων των ΕθνΚΤ του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών**.

Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων (elderly dependency ratio): η αναλογία των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω προς τα άτομα ηλικίας 15-64 ετών σε μια συγκεκριμένη χώρα.

Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (excessive deficit procedure): οι διατάξεις του άρθρου 104 της **Συνθήκης**, όπως εξειδικεύονται στο Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, επιβάλλουν στα κράτη-μέλη της ΕΕ την υποχρέωση να τηρούν δημοσιονομική πειθαρχία, ορίζουν τα κριτήρια με βάση τα οποία κρίνεται αν το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι υπερβολικό και περιγράφουν τις ενέργειες που πρέπει να γίνονται εφόσον διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι όροι για το δημοσιονομικό έλλειμμα ή το δημόσιο χρέος. Το άρθρο 104 συμπληρώνεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 1997 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1056/2005 του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2005), ο οποίος αποτελεί μέρος του **Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.

Διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου (growth-interest rate differential): η διαφορά μεταξύ της ετήσιας μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ και του μέσου ονομαστικού επιτοκίου με το οποίο εκτοκίζεται το ανεξόφλητο δημόσιο χρέος (το "σταθμικό" επιτόκιο). Η διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου είναι ένας από τους παράγοντες που καθορίζουν τις μεταβολές του **λόγου χρέους**.

Διεθνής επενδυτική θέση (international investment position – i.i.p.): η αξία και η σύνθεση των καθαρών χρηματοοικονομικών απαιτήσεων (ή των καθαρών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων) μιας οικονομίας έναντι του υπόλοιπου κόσμου.

Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση αναφέρεται και ως «καθαρές απαιτήσεις έναντι του εξωτερικού».

Διοικητικό Συμβούλιο (Governing Council): το ανώτατο όργανο λήψεως αποφάσεων της **EKT**. Απαρτίζεται από όλα τα μέλη της **Εκτελεστικής Επιτροπής** της EKT και τους διοικητές των ΕθνΚΤ των κρατών-μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εκτελεστική Επιτροπή (Executive Board): ένα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της **EKT**. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της EKT και άλλα τέσσερα μέλη. Και τα έξι μέλη της διορίζονται, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια (harmonised long-term interest rates): το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** ορίζει ότι η σύγκλιση των επιτοκίων μετρείται με βάση τα επιτόκια των μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων τίτλων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών. Προς εκπλήρωση της επιταγής της Συνθήκης, η **EKT** επεξεργάστηκε εννοιολογικά την εναρμόνιση των στατιστικών στοιχείων για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια και προβαίνει στην περιοδική συλλογή στοιχείων από τις ΕθνΚΤ, σε συνεργασία με την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat)** και για λογαριασμό αυτής. Για την εξέταση της σύγκλισης στην παρούσα έκθεση χρησιμοποιούνται πλήρως εναρμονισμένα στοιχεία.

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) (Harmonised Index of Consumer Prices – HICP): δείκτης τιμών καταναλωτή που καταρτίζεται από τη **Eurostat** και είναι εναρμονισμένος για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Ως διοικητικά καθοριζόμενες τιμές νοούνται τιμές που καθορίζονται απευθείας από την κυβέρνηση (π.χ. τέλη για υπηρεσίες που παρέχει το Δημόσιο) ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτήν (π.χ. τιμές για τις οποίες απαιτείται έγκριση από την κυβέρνηση ή από ρυθμιστικούς φορείς).

Ενδεχόμενες υποχρεώσεις (contingent liabilities): υποχρεώσεις του Δημοσίου που δημιουργούνται μόνο με την επέλευση συγκεκριμένων γεγονότων, π.χ. κρατικές εγγυήσεις.

Επανευθυγράμμιση (realignment): μεταβολή της **κεντρικής ισοτιμίας** νομίσματος που συμμετέχει στον **ΜΣΙ II**.

Επενδύσεις (investment): ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου, όπως ορίζονται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**.

Eurostat: η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Eurostat είναι τμήμα της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** και είναι αρμόδια για την παραγωγή των κοινοτικών στατιστικών στοιχείων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission): το θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της **Συνθήκης**. Η Επιτροπή διαμορφώνει τις πολιτικές της Κοινότητας, προτείνει κοινοτικές νομοθετικές πράξεις και ασκεί αρμοδιότητες σε συγκεκριμένους τομείς. Στον τομέα της οικονομικής πολιτικής, η Επιτροπή συντάσσει τις Ενοποιημένες Κατευθύνσεις για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, οι οποίες περιέχουν τους Γενικούς Προσανατολισμούς της Οικονομικής Πολιτικής και τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση, και υποβάλλει εκθέσεις στο **Συμβούλιο της ΕΕ** σχετικά με τις οικονομικές εξελίξεις και την οικονομική πολιτική. Παρακολουθεί τα δημόσια οικονομικά στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας και υποβάλλει εκθέσεις προς το Συμβούλιο της ΕΕ.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) (European Central Bank – ECB): η ΕΚΤ είναι το κέντρο του **Ευρωσυστήματος** και του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)** και διαθέτει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με τη **Συνθήκη** (άρθρο 107 (2)). Μεριμνά ώστε τα καθήκοντα που ανατίθενται στο Ευρωσύστημα και στο ΕΣΚΤ να εκτελούνται είτε μέσω των δικών της δραστηριοτήτων είτε μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών, σύμφωνα με το **Καταστατικό** του ΕΣΚΤ. Η ΕΚΤ διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** και, ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων, το **Γενικό Συμβούλιο**.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European Parliament): θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επί του παρόντος (από τον Ιανουάριο του 2007) αποτελείται από 785 αντιπροσώπους των πολιτών των κρατών-μελών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, ο δε ρόλος του διαφοροποιείται ανάλογα με τις διαδικασίες μέσω των οποίων θεσπίζονται οι εκάστοτε νομοθετικές διατάξεις της ΕΕ. Όσον αφορά τη νομισματική πολιτική και το **ΕΣΚΤ**, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κυρίως συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Πάντως, η **Συνθήκη** θεσπίζει ορισμένες διαδικασίες όσον αφορά τη δημοκρατική λογοδοσία της **ΕΚΤ** προς το Κοινοβούλιο (παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης της ΕΚΤ και διεξαγωγή γενικής συζήτησης για τη νομισματική πολιτική, καθώς και ακροάσεις ενώπιον των αρμόδιων κοινοβουλευτικών επιτροπών).

Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) (European Monetary Institute – EMI): προσωρινό ίδρυμα που δημιουργήθηκε κατά την έναρξη του Δεύτερου Σταδίου της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης** την 1η Ιανουαρίου 1994. Τα δύο βασικά καθήκοντα του ΕΝΙ ήταν να ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των

κεντρικών τραπεζών και το συντονισμό των νομισματικών πολιτικών και να αναλάβει τις αναγκαίες προετοιμασίες για την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)**, για την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής και για τη δημιουργία ενιαίου νομίσματος στο Τρίτο Στάδιο. Τέθηκε υπό εκκαθάριση μετά την ίδρυση της **ΕΚΤ** την 1η Ιουνίου 1998.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (European Council): παρέχει στην ΕΕ την απαραίτητη ώθηση για την ανάπτυξη της και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της. Απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών και τον Πρόεδρο της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** (βλ. και **Συμβούλιο της ΕΕ**). Δεν έχει νομοθετικές αρμοδιότητες.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) (European System of Central Banks – ESCB): το σύστημα κεντρικών τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελείται από την **ΕΚΤ** και τις ΕθνΚΤ των 27 κρατών-μελών της ΕΕ, δηλ. περιλαμβάνει, εκτός από τα μέλη του **Ευρωσυστήματος**, και τις ΕθνΚΤ των κρατών-μελών που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Το ΕΣΚΤ διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** της ΕΚΤ και, ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων, το **Γενικό Συμβούλιο**.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995 (ΕΣΛ 95) (European System of Accounts 1995 – ESA 95): διεξοδικό και ενοποιημένο σύστημα μακροοικονομικών λογαριασμών που βασίζεται σε ένα σύνολο διεθνώς συμφωνημένων στατιστικών εννοιών, ορισμών, ταξινομήσεων και λογιστικών κανόνων με σκοπό την εναρμονισμένη ποσοτική περιγραφή των οικονομιών των κρατών-μελών της ΕΕ. Το ΕΣΛ 95 είναι η κοινοτική παραλλαγή του διεθνούς Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών του 1993 (SNA 93).

Ευρωσύστημα (Eurosystem): το σύστημα κεντρικών τραπεζών της **ζώνης του ευρώ**. Αποτελείται από την **ΕΚΤ** και τις ΕθνΚΤ των κρατών-μελών της ΕΕ που υιοθέτησαν το ευρώ (βλ. και **ζώνη του ευρώ**). Το Ευρωσύστημα διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** της ΕΚΤ.

Ζώνη του ευρώ (euro area): περιοχή αποτελούμενη από τα κράτη-μέλη της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το κοινό τους νόμισμα σύμφωνα με τη **Συνθήκη** και στα οποία ασκείται ενιαία νομισματική πολιτική με ευθύνη του **Διοικητικού Συμβουλίου** της **ΕΚΤ**. Επί του παρόντος, η ζώνη του ευρώ περιλαμβάνει το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και τη Φινλανδία.

Καθαρή κεφαλαιακή δαπάνη (net capital expenditure): αποτελείται από την τελική κεφαλαιακή δαπάνη της κυβέρνησης (δηλ. τις ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου, τις καθαρές αγορές ακινήτων και ασώματων παγίων και τις μεταβολές των αποθεμάτων) και τις καθαρές μεταβιβαστικές πληρωμές της (δηλ. τις επιχορηγήσεις επενδύσεων, τις μονομερείς μεταβιβαστικές πληρωμές από τον τομέα της **γενικής κυβέρνησης** προς άλλους τομείς για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων κατηγοριών ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου, μείον τους φόρους κεφαλαίου και άλλες κεφαλαιακές μεταβιβάσεις που εισπράττει ο τομέας της γενικής κυβέρνησης).

Καταστατικό (Statute): με τον όρο αυτό νοείται το Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών** και της **Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας**, το οποίο προσαρτάται στη **Συνθήκη** για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, τη Συνθήκη της Νίκαιας, την Απόφαση αριθ. 2003/223/ΕΚ του Συμβουλίου και την Πράξη περί των όρων προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, και την Πράξη περί των όρων προχωρήσεως της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κεντρική ισοτιμία (central rate): η συναλλαγματική ισοτιμία κάθε νομίσματος που συμμετέχει στον **ΜΣΙ II** έναντι του ευρώ, γύρω από την οποία καθορίζονται τα **περιθώρια διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ II**.

Κεντρική κυβέρνηση (central government): η κυβέρνηση όπως ορίζεται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**, χωρίς όμως να περιλαμβάνονται οι περιφερειακές κυβερνήσεις και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (βλ. και **γενική κυβέρνηση**). Αποτελείται από όλες τις διοικητικές υπηρεσίες του κράτους και τις άλλες κεντρικές αρχές των οποίων η αρμοδιότητα εκτείνεται σε ολόκληρη την οικονομική επικράτεια, εκτός από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφαλαιοποιητικά και μη κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων (funded and unfunded pension schemes): κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων είναι εκείνα που χρηματοδοτούν τις καταβολές συντάξεων με αποθεματικά που συσσωρεύονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό. Τα συσσωρευμένα αποθεματικά μπορεί να είναι ίσα, μεγαλύτερα ή μικρότερα από την παρούσα αξία των μελλοντικών συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων. Μη κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων είναι εκείνα τα οποία χρηματοδοτούν τις τρέχουσες καταβολές

συντάξεων με τις τρέχουσες εισφορές των μελλοντικών συνταξιούχων ή/και με άλλα τρέχοντα έσοδα όπως φόρους ή μεταβιβαστικές πληρωμές. Τα μη κεφαλαιοποιητικά συστήματα είναι δυνατόν να κατέχουν μεγάλου ύψους περιουσιακά στοιχεία (π.χ. για λόγους ρευστότητας ή ως αποθεματικά ασφαλείας).

Κοινοτικό κερκτημένο (acquis communautaire): το corpus του κοινοτικού δικαίου (συμπεριλαμβανομένης της ερμηνείας του από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο), το οποίο είναι δεσμευτικό για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Κριτήρια σύγκλισης (convergence criteria): τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 121 (1) της **Συνθήκης** (και αναπτύσσονται περαιτέρω στο Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121) και τα οποία πρέπει να πληροί κάθε κράτος-μέλος προκειμένου να υιοθετήσει το ευρώ. Αφορούν τις επιδόσεις σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών, τις δημοσιονομικές θέσεις, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Οι εκθέσεις που συντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 121 (1) από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και την **ΕΚΤ** εξετάζουν κατά πόσον κάθε κράτος-μέλος έχει επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης με γνώμονα την εκπλήρωση αυτών των κριτηρίων.

Κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος (cyclical component of the budget balance): απεικονίζει την επίδραση που έχει στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα το **παραγωγικό κενό**, όπως εκτιμάται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**.

Λόγος ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης (general government deficit ratio): το έλλειμμα της **γενικής κυβέρνησης** ορίζεται ως ο καθαρός δανεισμός της γενικής κυβέρνησης και ισούται με τη διαφορά μεταξύ εσόδων και δαπανών της γενικής κυβέρνησης. Ο λόγος του ελλείμματος ορίζεται ως ο λόγος του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Είναι το αντικείμενο ενός από τα δημοσιονομικά κριτήρια με βάση τα οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως προβλέπει το άρθρο 104 (2) της **Συνθήκης**. Συχνά γίνεται αναφορά και στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα (το οποίο μπορεί να αναφέρεται ως έλλειμμα ή πλεόνασμα).

Λόγος χρέους της γενικής κυβέρνησης (general government debt ratio): το χρέος της **γενικής κυβέρνησης** ορίζεται ως το συνολικό ακαθάριστο χρέος στην ονομαστική του αξία που εκκρεμεί στο τέλος του έτους, ενοποιημένο εντός και μεταξύ των τομέων της γενικής κυβέρνησης. Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ ορίζεται ως ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Είναι το αντικείμενο ενός από τα δημοσιονομικά κριτήρια με βάση τα οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως προβλέπει το άρθρο 104 (2) της **Συνθήκης**.

Μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας (exchange rate volatility):

δείκτης των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών, ο οποίος συνήθως υπολογίζεται με βάση την τυπική απόκλιση (που έχει αναχθεί σε ετήσια βάση) των ημερήσιων εκατοστιαίων μεταβολών.

Μέτρα προσωρινού χαρακτήρα (measures with a temporary effect):

περιλαμβάνονται όλες οι μη κυκλικές επιδράσεις επί των δημοσιονομικών μεταβλητών οι οποίες (α) μειώνουν (ή αυξάνουν) το έλλειμμα ή το ακαθάριστο χρέος της **γενικής κυβέρνησης** (βλ. επίσης **λόγος χρέους** και **λόγος ελλείμματος**) σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και μόνο («εφάπαξ» επιδράσεις) ή (β) βελτιώνουν (ή επιδεινώνουν) τη δημοσιονομική κατάσταση σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εις βάρος (ή προς όφελος) της μελλοντικής δημοσιονομικής κατάστασης («αυτοαναστρεφόμενες» επιδράσεις).

Μη κυκλικοί παράγοντες (non-cyclical factors): επιδράσεις επί του κρατικού δημοσιονομικού αποτελέσματος που δεν οφείλονται σε κυκλικές διακυμάνσεις (βλ. την **κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος**). Μπορεί επομένως να οφείλονται σε διαρθρωτικές, δηλ. μόνιμες, μεταβολές των δημοσιονομικών πολιτικών ή σε **μέτρα προσωρινού χαρακτήρα**.

ΜΣΙ ΙΙ (μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ΙΙ) (ERM ΙΙ – exchange rate mechanism ΙΙ): ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ο οποίος αποτελεί το πλαίσιο για τη συνεργασία στον τομέα της συναλλαγματικής πολιτικής μεταξύ των χωρών της **ζώνης του ευρώ** και των κρατών-μελών της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στο Τρίτο Στάδιο της **ΟΝΕ**. Ο ΜΣΙ ΙΙ είναι πολυμερής συμφωνία που προβλέπει σταθερές **κεντρικές ισοτιμίες**, αλλά με δυνατότητα προσαρμογής, καθώς και κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Οι αποφάσεις που αφορούν τις κεντρικές ισοτιμίες και ενδεχομένως τον καθορισμό στενότερων περιθωρίων διακύμανσης λαμβάνονται με κοινή συμφωνία του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους της ΕΕ, των χωρών της ζώνης του ευρώ, της **ΕΚΤ** και των άλλων κρατών-μελών της ΕΕ που συμμετέχουν στο μηχανισμό. Όλοι οι συμμετέχοντες στον ΜΣΙ ΙΙ, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, έχουν το δικαίωμα να κινήσουν εμπιστευτική διαδικασία με σκοπό τη μεταβολή των κεντρικών ισοτιμιών (βλ. και **επανευθυγράμμιση**).

Νομική σύγκλιση (legal convergence): η διαδικασία προσαρμογής της νομοθεσίας των κρατών-μελών της ΕΕ με δικές τους ενέργειες, ώστε να καταστεί συμβατή προς τη **Συνθήκη** και το **Καταστατικό** με σκοπό (α) την ενσωμάτωση της ΕθνΚΤ τους στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών** και (β) την υιοθέτηση του ευρώ και την ένταξη της αντίστοιχης ΕθνΚΤ στο **Ευρωσύστημα** ως αναπόσπαστου μέρους του.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) (Economic and Monetary Union – EMU): η **Συνθήκη** περιγράφει τη διαδικασία για την επίτευξη της ONE στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και καθορίζει τρία στάδια. Το Πρώτο Στάδιο της ONE άρχισε τον Ιούλιο του 1990 και έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Χαρακτηρίστηκε κυρίως από την κατάργηση όλων των εσωτερικών φραγμών στην ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων εντός της ΕΕ. Το Δεύτερο Στάδιο της ONE άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1994. Προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ)**, την απαγόρευση της χρηματοδότησης του δημόσιου τομέα από τις κεντρικές τράπεζες, την απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης του δημόσιου τομέα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και την αποφυγή των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το Τρίτο Στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1999 με την εκχώρηση της αρμοδιότητας για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στην **ΕΚΤ** και με την εισαγωγή του ευρώ. Με την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2002 ολοκληρώθηκε η εγκαθίδρυση της ONE.

Ομάδα ευρώ (Eurogroup): άτυπη ομάδα αποτελούμενη από τα μέλη του **Συμβουλίου ECOFIN** που εκπροσωπούν τις χώρες της **ζώνης του ευρώ**. Πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις (συνήθως πριν από τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου ECOFIN) και ασχολείται με θέματα που αφορούν τις κοινές αρμοδιότητες των χωρών της ζώνης του ευρώ όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα. Στις συναντήσεις αυτές προσκαλούνται να συμμετέχουν τακτικά η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και η **ΕΚΤ**.

Παραγωγικό κενό (Output gap): η διαφορά μεταξύ του προϊόντος μιας οικονομίας και του δυνητικού επιπέδου του, εκφραζόμενη ως ποσοστό του δυνητικού προϊόντος. Το δυνητικό προϊόν υπολογίζεται με βάση την τάση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας. Θετικό παραγωγικό κενό σημαίνει ότι το προϊόν υπερβαίνει το δυνητικό του επίπεδο και υποδηλώνει την πιθανή εμφάνιση πληθωριστικών πιέσεων. Αρνητικό παραγωγικό κενό σημαίνει ότι το προϊόν είναι χαμηλότερο από το δυνητικό του επίπεδο και υποδηλώνει την πιθανή απουσία πληθωριστικών πιέσεων.

Παρέμβαση εντός των περιθωρίων (intra-marginal intervention): παρέμβαση κεντρικής τράπεζας προκειμένου να επηρεάσει τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματός της εντός των **περιθωρίων διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ II**.

Παρέμβαση στα όρια (intervention at the limits): υποχρεωτική παρέμβαση της κεντρικής τράπεζας σε περίπτωση που το νόμισμά της φθάνει στο άνω ή κάτω όριο των **περιθωρίων διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ II**.

Περιθώρια διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ II (ERM II fluctuation margins): το άνω και κάτω όριο εντός των οποίων επιτρέπεται η διακύμανση της ισοτιμίας των νομισμάτων που συμμετέχουν στον **ΜΣΙ II** έναντι του ευρώ.

Περίοδος αναφοράς (reference period): το χρονικό διάστημα που καθορίζεται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** και στο Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης ως κρίσιμο διάστημα για την εξέταση της προόδου προς τη σύγκλιση.

Πρόγραμμα σύγκλισης (convergence programme): πρόγραμμα που περιλαμβάνει μεσοπρόθεσμα κυβερνητικά σχέδια και παραδοχές σχετικά με την εξέλιξη βασικών οικονομικών μεταβλητών στην πορεία προς την επίτευξη των **τιμών αναφοράς** που προβλέπονται στη **Συνθήκη**. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στα μέτρα για την εξυγίανση της δημοσιονομικής κατάστασης, σε συνδυασμό με τα συναφή οικονομικά σενάρια. Τα προγράμματα σύγκλισης καλύπτουν συνήθως την επόμενη τριετία ή τετραετία, στη διάρκεια της οποίας πάντως επικαιροποιούνται τακτικά. Εξετάζονται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, οι εκθέσεις των οποίων χρησιμεύουν ως βάση για την αξιολόγηση εκ μέρους του **Συμβουλίου ECOFIN**. Μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**, τα κράτη-μέλη της ΕΕ με παρέκκλιση εξακολουθούν να υποβάλλουν προγράμματα σύγκλισης, ενώ οι χώρες που συμμετέχουν στη **ζώνη του ευρώ** παρουσιάζουν ετήσια προγράμματα σταθερότητας, όπως προβλέπει το **Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.

Προσαρμογή ελλείμματος-χρέους (deficit-debt adjustment): η διαφορά μεταξύ του δημοσιονομικού αποτελέσματος (ελλείμματος ή πλεονάσματος) της **γενικής κυβέρνησης** και της μεταβολής του χρέους της γενικής κυβέρνησης. Προσαρμογές αυτού του είδους ενδέχεται να οφείλονται, μεταξύ άλλων, σε μεταβολές του ύψους των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων του Δημοσίου, σε αναπροσαρμογές αξίας ή σε στατιστικές προσαρμογές.

Πρωτογενές αποτέλεσμα (primary balance): καθαρή λήψη ή χορήγηση δανείου της **γενικής κυβέρνησης** χωρίς τις δαπάνες για τόκους επί του ενοποιημένου δημόσιου χρέους.

Σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία (ονομαστική/πραγματική) (nominal/real effective exchange rate): η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία είναι ο σταθμικός μέσος όρος των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του νομίσματος μιας χώρας έναντι των νομισμάτων των εμπορικών της εταίρων. Οι συντελεστές στάθμισης αντικατοπτρίζουν το μερίδιο κάθε εμπορικού εταίρου στις εξωτερικές εμπορικές συναλλαγές της εν λόγω χώρας και λαμβάνουν υπόψη τον ανταγωνισμό στις τρίτες αγορές. Η πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία είναι η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία αποπληθωρισμένη με βάση ένα σταθμικό μέσο όρο των σχετικών τιμών των εμπορικών εταίρων έναντι των εγχώριων τιμών.

Συμβούλιο ECOFIN (ECOFIN Council): βλ. **Συμβούλιο της ΕΕ**.

Συμβούλιο της ΕΕ (EU Council): θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που απαρτίζεται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών-μελών, συνήθως τους υπουργούς που είναι αρμόδιοι για τα εκάστοτε συζητούμενα θέματα. Όταν συνέρχεται σε επίπεδο υπουργών οικονομίας και οικονομικών, το Συμβούλιο της ΕΕ συχνά καλείται **Συμβούλιο ECOFIN**. Επιπλέον, για τις αποφάσεις επί θεμάτων ιδιαίτερης σπουδαιότητας, το Συμβούλιο της ΕΕ συνέρχεται σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Σ' αυτή την περίπτωση δεν πρέπει να συγχέεται με το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**.

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (Stability and Growth Pact): αποσκοπεί στη διαφύλαξη της σταθερότητας των δημόσιων οικονομικών κατά το Τρίτο Στάδιο της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**, προκειμένου να ενισχυθούν οι συνθήκες για τη διασφάλιση σταθερότητας τιμών και διατηρήσιμης ταχύρρυθμης οικονομικής ανάπτυξης που θα συντελεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Προς το σκοπό αυτό, το Σύμφωνο προβλέπει ότι τα κράτη-μέλη προσδιορίζουν μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς στόχους. Επίσης περιέχει συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με τη **διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος**. Το Σύμφωνο αποτελείται από το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ της 17ης Ιουνίου 1997 για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και από δύο Κανονισμούς του Συμβουλίου, (α) τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 της 7ης Ιουλίου 1997, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1055/2005 της 27ης Ιουνίου 2005, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και (β) τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 της 7ης Ιουλίου 1997, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1056/2005 της 27ης Ιουνίου 2005, για την επιτάχυνση και διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

Συνθήκη (Treaty): με τον όρο αυτό νοείται η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη της Ρώμης»). Η Συνθήκη έχει τροποποιηθεί επανειλημμένως, ιδίως με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση («Συνθήκη του Μάαστριχτ»), η οποία έθεσε τα θεμέλια για την **Οικονομική και Νομισματική Ένωση** και περιλάμβανε το **Καταστατικό του ΕΣΚΤ**.

Συνολικό ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου (combined direct and portfolio investment balance): το άθροισμα της κατηγορίας «άμεσες επενδύσεις» και της κατηγορίας «επενδύσεις χαρτοφυλακίου» του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών (υποσυνόλου του ισοζυγίου πληρωμών). Οι άμεσες επενδύσεις είναι επενδύσεις με τις οποίες επιδιώκεται η απόκτηση συμμετοχής (ποσοστού τουλάχιστον 10% των κοινών μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου) σε επιχείρηση που εδρεύει σε άλλη οικονομία. Περιλαμβάνουν μετοχικό κεφάλαιο, επανεπενδυθέντα κέρδη και «λοιπά κεφάλαια» που αφορούν συναλλαγές μεταξύ εταιριών. Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου περιλαμβάνουν

μετοχικούς τίτλους (όταν δεν αποτελούν άμεσες επενδύσεις), χρεόγραφα με τη μορφή ομολόγων και γραμματίων, καθώς και τίτλους της αγοράς χρήματος.

Τιμή αναφοράς (reference value): το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος καθορίζει ρητές τιμές αναφοράς για το **λόγο ελλείμματος** (3% του ΑΕΠ) και το **λόγο χρέους** (60% του ΑΕΠ), ενώ το Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** καθορίζει τη μεθοδολογία υπολογισμού των τιμών αναφοράς για την εξέταση της σύγκλισης των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τρέχουσες μεταβιβάσεις (current transfers): μεταβιβαστικές πληρωμές του Δημοσίου, οι οποίες δεν αφορούν κεφαλαιακές δαπάνες, προς επιχειρήσεις, νοικοκυριά και προς το εξωτερικό («τον υπόλοιπο κόσμο»), μείον μεταβιβάσεις που προέρχονται από τον υπόλοιπο κόσμο. Περιλαμβάνουν επιδοτήσεις παραγωγής και εισαγωγών, κοινωνικές παροχές και μεταβιβάσεις προς τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

ISSN 1725930-4



9 771725 930002